

ג'תתק"ץ מט, שנת ה'תש"פ

אדר

דעת תורה בנושאי ארץ הקודש ת"ן

הקדושה עמק

הנאמרות ההודים לדרישת ציון על מדרת הקודש

תוכן הענינים

- ב דבר המערכת
ג הגאון הצדיק רבי שרגא גרוסברד זצ"ל
ז להגדיר מחדש את השיח הציבורי
י עץ החיים בתוך הגן
יג משנת מרחן החזון איש זצוק"ל
טו הלכות ריבית לאור מציאות של אומה
יז למה הגיע המון הרשע?
יט בין ארור המון לברוך מרדכי
כד אשר ישלטו היהודים
כה מאחורי המגילה
ס עיונים בדרכי העבודה

קוראים יקרים,

מאז הופעתו של הגליון הראשון לפני כארבע וחצי שנים, רבים היו אלו אשר שאלו - ניחא, יש לכם טענה, שמצוות ישוב הארץ הוזנחה מעט בתקופה האחרונה, אולם מדוע אתם עושים מזה כזה ענין, הרי מדובר בסך-הכל בעוד מצוה, והיו סיבות מאד טובות של הרחקה מהציונות אשר הכריחו אותנו למשוך את ידינו מכל העסק, אז מדוע אתם באים לעורר על כזה דבר? כך נשאלה השאלה בגרסאות כאלו ואחרות, וחשבנו שמן הראוי להשיב תשובה ברורה ומבוארת, על-מנת שייבן הציבור וידע, כי דרישת ציון אינה עוד איזה הידור שמצאנו בהלכה, אלא יש כאן באמת עיקר גדול, שהכל תלוי בו, ובלעדיו הופכת היהדות לאוסף של פרטים עקרים ללא מכנה משותף.

כל ספר איכותי שאדם קורא חייב להכיל עלילה השוורה בו מתחילה ועד סוף. אחרת, מדובר לכל היותר בלקט סיפורים קצרים. ואם דבר זה אמור בספרים של סופרים בשר ודם - אזי על אחת כמה וכמה יהיה זה נכון בספרו של מלך מלכי המלכים, אותו מסר לנו כתורה להנחותנו בכל שבילי החיים. וכאשר לומדים את ספר התורה ומעמיקים להבין מהו הנושא השזור בו מתחילה ועד סוף - אזי מבינים שמדובר בתיקון הארץ, בהורדת השכינה מן השמים אל הארץ ובכינון מלכות התורה בחבל ארץ מסוים, אשר כונה בשעתו 'ארץ כנען'. ממילא, מי שמתכחש ליעוד הזה אינו דומה למי שטעה במצוה כזו או אחרת, אלא הוא פוגם בכל מהות היהדות, במרכז הכובד של התורה ובכל תכלית הבריאה. אנחנו לא באנו 'לעשות עסק' ממצוה נשכחת, אלא באנו להעמיד את כל צורת היהדות על מתכונתה המקורית תוך מתן היחס הנכון לכל דבר והעמדת הברית שכרתנו עם ה' במרכז ההווה.

בחודש אדר, חודש הפורים, מתגלה אותו קשר מיוחד בין עמנו לאהיו דווקא מתוך ההסתור של הגלות, אותה גלות אשר דרכה להשכיח את הברית ואת האהבה. דווקא בתוך אותו החושך אנו מגלים, כי באמת ההיסטוריה לכל פרטיה מנוהלת בידי ה', והברית שכרת עם כנסת ישראל עומדת בעינה, וכלשונו הזהב של רש"י בפתחת פרושו לשיר השירים - "כי לא מלבו ענה ולא שילוהיה שילווחין, כי עוד היא אשתו והוא אישה, והוא עתיד לשוב אליה".

קדושת ציון

מו"צ עמותת 'קדושת ציון'
עורך ראשי הרב יהודה אפשטיין
עורך משנה הרב פסח הלפרין
 עימוד מכון מידא דק"א

כותבים משתתפים

טורים הרב יהודה אפשטיין
 הרב מנשה בן-יוסף
 הרב שמואל קרלינסקי
 הרב אליהו ברם

מאמרים הרב מאיר גולדמינץ
 הרב אבא שלמה גולדברג
 הרב אליעזר זילברשטיין
 הרב חיים פקוביץ'
 הרב אשר ברמץ

מדורים דעת תורה
 משנת רבותינו
 וא"ה המשפטים
 מסיכת ציון

ועדת ביקורת

דוא"ר 7694342@GMAIL.COM

מחלקת הפצה 052-7628803

דוא"ר y0527628803@gmail.com

שאלות בכל ענין, להצטרפות

לקבוצת השליחה, ולכל ענין אחר

QDUSHAT.ZION@GMAIL.COM

079-5383396

077-3180775

הגאון הגדול הצדיק רבי שרגא גרוסברד זצ"ל

מראשי ישיבת פוניבז' לצעירים, ומראשי ישיבת נובהרדוק ת"א,
מנהל החינוך העצמאי, בעמח"ס 'דעת שרגא'

עברה ההתענינות הכללית למה שנעשה במושב 'מועצת הבטחון' בניו-יורק. לכן הם דמו בנפשם, אותו שונא ישראל פדרנקו וכל חבר הנציגים הערבים שהסיתו ממש לשפיכת דמים, כי שעתם הגיעה וגורל ישראל הוכרע חס וחלילה...

מאפ"ח השכה לאור גדולי!

ביום ב' פרשת נשא בבוקר השכם [כ"ו אייר תשכ"ז, תאריך זה ירשם לעד] ידעה כבר כל אמריקה, שהמלחמה נפרצה ומדינה קטנה זו, ארץ ישראל, נאבקה בחירוף נפש עם כל ארצות ערב, אשר שמו עליה מצור מסביב, מכל הצדדים, ממדבר סיני, מעבר-הירדן ומהרי הגולן שבסוריה.

ומתוך המחנק הנורא הזה התנשאה לאחר מכן הבשורה הראשונה של נס הנצחון הישראלי:

- **למעלה** מ-400 מטוסי-מלחמה מכל צבאות ערב נופצו לרסיסים. וחיל האוויר המצרי אינו קיים עוד!

גילויי שמחה והודיה לה' יתברך - שם ישראל נתעלה בעולם!

ומשהגיעו הבשורות המשמחות, וכל שעה ושעה הוסיפה עוד להיקף הנצחונות - נסחפה

איזמיהיבלחות של הערבים - המוני ישראל זועקים לרהמי שמים

ימים ספורים לפני אירועי הפלאות הוטל עלי לצאת בשליחות לארצות-הברית - להשתתף ולהופיע בשם ההנהגה הרוחנית של החינוך העצמאי ב'דינר' חגיגי הנערך שם מדי שנה בשנה למען מוסדות החינוך התורתי בארצנו הקדושה.

שהיתי בניו יורק בשבוע המשבר... כלי התקשורת באמריקה הרבו לפרסם את דברי הרהב של שליטי ערב והצורך נאצר בראשם. ומצד האו"ם לא באה כל תגובה. ממלכות ערב כרתו ברית יחד בפרהסיה וקבל עולם להשמיד חס וחלילה את שארית ישראל בארצנו הקדושה. ולא נראה היה מי שיעמוד מבין אומות העולם ומעצמות התבל להפר את זממם של הצוררים.

הנואם הראשי של המחנה קומוניסטי באו"ם, פדרנקו, הפליט אש וגפריית על ישראל וחוצפתו גברה משעה לשעה. מן החוגים הגבוהים בוואשינגטון הודיעו כי 'רק האו"ם מחויב לטפל בסכנת המלחמה באזור ים התיכון'.

[*] מתוך הירחון 'בית יעקב' (מח מסכ"ו גליון 97). הכותרות במקור.

תקציר המאמרים

של אותו אור, כאשר שם ה' התקדש בעולם כולו, חזרנו לנחלת אבותינו ולעיר קדשנו, וצבאות ערב הובסו שוק על ירך. אילו היינו ראויים אז לקלוט את אותה אורה, הרי ללא ספק היינו כבר אחר הגאולה השלמה, אולם קטני-מוחין וקטני-אמונה מסמסו את הנצחון, ועלינו לעמול כדי לשוב ולזכות לאותה הארת פנים. אגודת 'קדושת ציון', כידוע, מודה לה' בכל שנה על אותו נצחון מזהיר, ואף השנה כבר החלנו בהכנות לקראת הועידה השנתית שתתקיים תוך ציון אונת הנס. על-מנת להעניק לקהל הקוראים טעמה מאותם רגעים רווי-הוד תוך התבוננות ביחסם של גדולי ישראל למאורעות, הבאנו במדור 'דעת תורה' את דבריו של הגאון הצדיק **רבי צבי שרגא גרוסברד**, מראשי ישיבת פוניבז' לצעירים, אשר תיאר בצבעים חיים את התחושות של אותם ימים.

הרב שמואל קרלינסקי מלמד אותנו על מהותו של עמלק, ומדוע הוא מגיע להענישנו כל אימת שאנו זונחים את מחויבותנו לארצנו הקדושה. תוך כך אנו למדים על הקבלה מדהימה בין גאולת מצרים, גאולת פורים וגאולתנו שלנו.

גם הרב מנשה בן-יוסף עוסק במקומו של עמלק ושל המן כמי שתפקידו להעניש את ישראל על מאיסתם בארץ חמדה, וזאת תוך ירידה לשרושי הנהגת הבריאה בצורה מופלאה, כאשר הוא מבהיר בשפתו הקולחת והבהירה מושגים הידועים ליודעי חין באופן השווה לכל נפש משכלת. הרב בן-יוסף מסביר תוך כך את כל ענין עץ החיים ועץ הדעת טוב ורע, אותם נטע ה' בגן עדן ואשר על-ידם הולכת וסובבת הנהגת הבריאה כולה.

הרב אליעזר זילברשטיין מביא כמדי חודש פנינים מרבנו החזון איש, המעידים על אהבתו

רוב מאמרי העלון הולכים וסובכים סביב ימי הפורים ומשמעותם תוך בינה בעומק הדברים והפקת לקחים לימינו אנו.

הרב אשר ברמץ דורך בשבילי רבותינו, אשר קשרו את לבה של המגילה למה שהתרחש בארץ-ישראל באותה עת, כאשר עולי הגולה שאפו לבנות את המקדש וצריהם ניסו למנוע זאת בעדם, כאשר המאבק בפרס משמש מעין ראי לאותו מאבק שהתנהל כאן בארץ-ישראל. הרב ברמץ מעמיד אותנו על כך שהיהודים נענשו למעשה בשל עויבתם את השאיפה לשוב לארץ והנאתם מסיר הבשר הפרסי, הכשר למהדרין בחיצוניותו, אך רקוב מתוכו. איבוד הקשר לארץ, כאמור לעיל, הוא למעשה איבוד כל הזהות היהודית.

גם הרב מאיר גולדמיניץ לומד את המגילה בהקשר לאירועים המתוארים בעזרא, והוא מלמד אותנו כיצד דווקא המן גרם במעשיו להצלחתם של ישראל ולבנין המקדש! זאת, בהתאם לעיקרון שלמדנו, ולפיו הקב"ה משגיח עלינו גם בגלות, אלא שאז ההשגחה היא בדרך נסתרת ובניגוד לצפוי.

הרב אבא שלמה גולדברג לוקח את העיקרון הזה שלב נוסף, והוא אף מראה מדוע זה מחויב המציאות שגאולתנו תהיה בדרך טבעית ובלא ניסים, ומדוע דווקא גאולה זו היא הרצויה והנבחרת. תוך כך הוא מביא ירושלמי מעניין מאד, הקושר את גאולתנו האחרונה לזו של פורים, מה שמחייב אותנו להתבונן במעשה המגילה ביתר עניין כמתחייב לדור שכבר ראה את הפצעתה של אילת השחר.

כדבריו אותו ירושלמי, אחר שאילת השחר מפציעה, היא רבה והולכת, ובאותו יום מופלא לפני קרוב ל-53 שנים זכינו להתפשטות מופלאה

השונים שהחיים מציינים בפנינו. בדור בו רבים כל-כך שבויים במוסכמות חברתיות, מהווים דברי הרב ברים חידוש מרענן, באשר הוא מלמד את האדם לחיות את חייו בצורה נכונה ואמתית ולא להגרר אחר כל אותן מוסכמות.

במכתב 'קוראים כותבים' אנו מביאים מכתב נרגש של אחד הקוראים, אשר מסביר בטוב טעם ודעת את התנגדותם של קהל יראי ה' המבינים את חשיבותה של ארץ חמדה לכל תכנית מדינית שיש בה הכרה בזכותם של הלסטים הישמעאלים על שעל אחד מארץ קודשנו. הקורא הנכבד מלמד אותנו כיצד ללכת בעקבות משה רבן של ישראל, אשר שם בצד את שיקולי הריאליזם והפרקטיקה והבין, כי המאבק מול פרעה אינו מאבק סוציאלי של עבדים באדוניהם, כי אם מאבק אמוני בין אהי ישראל לאלהי מצרים. מאבק כזה יכול להסתיים אך ורק בתבוסה מוחלטת של מנאצי ה', וכך גם יסתיים בעזרתו יתברך הסכסוך שלנו עם האויב הערבי. לא סכסוך נדל"ן יש לנו כאן, כי אם מלחמת קודש, ומי שאינו מבין זאת – אינו מבין כלום. נהערת המערכת: מפאת אילוצים טכניים המכתב יופיע בחודש הבא].

פורים שמח לכולם, ולא לשכוח כמובן את הועידה הגדולה בסוף חודש אייר, את תחרות הכתיבה הספרותית בנושא עליה לארץ הקודש שהפרסים עליה יחולקו אז, את הנטיעות בתחילת חודש ניסן והטיול בסופו, ואת כל הפעילויות שבעבורן כדאי להתחבר למערכת הדוא"ל של האגודה, בה נשלח מאמר נפלא של הרב מנשה בן-יוסף מדי שבוע על הפרשה, וכן מובאים בה חידושים מפעילות האגודה.

בברכה, העורך.

הרבה לארצנו והשידולים שניסה לשדל יהודים לעלות לארץ. אין ספק, כי את עתיד האומה הוא ראה כאן בארץ אותה בחר ה', וזאת כבר שנים לא מעטות לפני השואה הנוראה, כשרבים עוד השלו את עצמם כי אירופה יכולה להיות בית ליהודים.

אכן, רבנו החזון איש הוא האיש אשר הניף את נס החרדיות בארצנו הקדושה, ואת הצורך לכונן כאן קהילות על טהרת הקודש המובדלות מתועבות התרבות החילונית המערבית. על ענין זה נאבק בכל כוחו, ובמאמרו של כתב השורות מובא כיצד הציל מאבק זה את קיומנו כציבור. בהמשך המאמר, מובאת הערכה, ולפיה בזמננו אחר שנשתנו יחסי הכחות בתחומים רבים – מוטל עלינו לצאת ממגננה למתקפה ולתבוע ברמה את החלת דין התורה בארצנו בכל תחומי החיים.

עיקרון זה – של כינון חיי המדינה היהודית על אדני התורה – מנחה אותנו כאחד היסודות של אגודת 'קדושת ציון', ועל-כן מוקדשת פינה בעלון לדיון מעשי בשינויים שיצטרכו להחיל על מערכות הציבור השונות כשנקים את מדינת התורה. בחודש הקודם העלה הרב שמחה חדש את השאלה כיצד נתמודד בחברה המודרנית עם איסור רבית, ובגליון שלנו מביא הרב חיים פקוביץ' מספר פתרונות אפשריים. הציבור נקרא להגיב ולומר את דברו בסוגיה זו, וכן להעלות סוגיות נוספות הנוגעות למערכות הציבוריות אשר תצטרכנה להתאים את עצמן לתורת ה' בקרוב.

הרב אליהו ברים נוגע הפעם במהות האהבה ובסוגי הקשרים השונים בין בני-אדם, כאשר הבסיס אצלו, כמו תמיד, הוא הערכת נתונים אמתית של האדם את עצמו ואת סביבתו, מה שיאפשר לו להתמודד עם המשעולים והפיתולים

דירות להשכרה לשבתות וימים טובים ותקופות קצרות

ברחביה, בשערי חסד ובעיר העתיקה

נא ליצור קשר בטלפון 052-7178725

מאחורי המגילה

הרב אשר ברמץ

כשבת? לאחר שנתישבה דעתו. אמר: בלשצר חשב וטעה, אנא חשיבנא ולא טעינא... כיון דחזי דמלוו שבעין ולא איפרוק, אמר: השתא ודאי תו לא מיפרקי! אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו. בא שטן וריקד ביניהן, והרג את ושתי".

וענין הריגת ושתי, ג"כ מבואר בגמ' [מגילה י:ב]. בכמה פתיחות, שאיננו רק ה'היכי תימצי' למלוכת אסתר, אלא יש בו ענין למגילה מצד עצמו, שהוא סוף נקמת ה' בבבל ובנבוכדנצר מחריבי בהמ"ק.

והנה אמרו בגמ' [מגילה יב.] - "שאלו תלמידי אבא רשב"י: מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? אמר להם: אמרו אתם! אמרו לו: מפני שנהגו מסעודתו של אותו רשע... [ואע"פ שלכאורה מסקנת הגמ' אינה כן - ע"ש, מ"מ במדרשים מבואר כן, וצ"ל שרשב"י לא דחה את דבריהם, אלא השלים אותם, ואכמ"ל].

ולכאורה קשה, מה כ"כ חמור בכך שנהגו מסעודתו, עד שנתחייבו כליה, ח"ו?

ואולי ההסבר לכך הוא, שמכיון שסעודתו נערכה על כך שחשב שלא יגאלו עוד, והייתה זו כאילו סעודת נצחון כלפי מטה ח"ו, ובזה שנהגו נעשו שותפים במחשבתו זאת - על כן נגזר עליהם לבלותם בגלותם, מדה כנגד מדה.

והנה בדומה לזה מבואר בגמ' [יומא ט:], שהיתה טענה על ישראל על כך שלא עלו כולם מבבל כשנתנה הרשות, וזה גרם לחד מ"ד שם שלא שרתה השכינה בבית שני (וכ"כ נספרי החז"רי במגילת עזר"ה ע"פ נבאריסות).

ולפי זה אפשר אולי לבאר, כי ממוכן זה המן, שהוא הנחש [כנ"ל יונשכו הנחש], הוא השטן המקטרג [כנ"ל 'כתבו שטנה' - 'בא שטן וריקד'], והרי "ליכא דידיע לישנא בישא כהמן" [מגילה יג:], והוא חשב לעורר קטרוג על עמ"י על כך. ואמר: "לא

"**ויאמר** ממוכן - תנא: ממוכן זה המן, ולמה נקרא שמו ממוכן? שמוכן לפרוענות" (מגילה יב.).

מה בקשו חז"ל ללמדנו בזה שזיהו את ממוכן כהמן? ומדוע כבר כאן הוא נקרא 'מוכן לפרוענות'?

ידוע, שבין השיטין של המגילה וברקע נס הפורים, עומד ענין שיבת ציון מגלות בבל ע"י מלכות פרס ובנין בהמ"ק השני והפסקתו באותו הזמן. ואע"פ שהמגילה מסתירה זאת [כדרכה בכמה דברים ואכמ"ל], הריהו מבואר בחז"ל בהרבה מקומות.

וכך למדנו רבותינו ילקוט שמעוני אסתר רמז תתרמ"ה ד"ה הוא אחשורוש - 'ויהי בימי אחשורוש - זה שאמר הכתוב: (עמוס ה) 'כאשר ינוס איש מפני הארי, ופגעו הדוב...'. ארי - זה בבל, שנמסרו ישראל בידם, שנאמר: (דניאל י) 'קדמיתא כאריא'. הדוב - זה מדי, שנאמר: (סז) 'תנינא דמיא לדוב'. (סמטן עמוס סז) 'ובא הבית וסמך ידו אל הקיר ונשכו הנחש' - באו לבנות בית המקדש, ועמד עליהם המן הרשע הוא ובנו שמשי הסופר (רסא עולא ד). ומשם [מארץ-ישראל] ירד פרוזבוטי [שליח] מרדכי שיבנה בית המקדש. אמרי ישראל: מרדכי הוא משבטו של בנימין, שנאמר (דניאל ג:) 'ובין כתפיו שכן', לפיכך ירד פרוזבוטי כנגדן. מרדכי ירד בשביל שיבנה בית המקדש בימיו, והמן ירד בשביל שיבטל בנין בית המקדש בימיו, שכן כתיב (עולא ד) 'ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה...'. "

הרי למדנו, שהמן צורר היהודים הוא שעמד ג"כ מאחורי ביטול בנין בהמ"ק, ומרדכי הוא שפעל לבנינו.

ועל המשתה הראשון אמרו בגמ' [מגילה יא: וע"ש ט:]. 'בימים ההם כשבת המלך, וכתוב בתריה: בשנת שלש למלכו? אמר רבא: מאי

הוא... - וגם בנין בהמ"ק התחילו לקדם נאולי זהו שכתוב: "כי מרדכי היהודי... דורש טוב לעמו", וכן"ל בילקוט שמרדכי פעל להשגת רשיון לבנין בהמ"ק, עד שכעבור שנים ספורות, בשנת ב' לדריוש בן אסתר, החלו שוב בבנין בהמ"ק, וניתנה הרשות והסיוע לבנותו עד גמירא.

מתוך האמור יש לנו לימוד לימינו, אשר נתנה לנו בחסדי ה' הרשות והאפשרות לחזור לארצו ולבנות בה, שוב לא נסרב ולא נתעצל ח"ו לבוא אל המלך, אלא נרוץ אליו בכל כחנו, ויתקיים בנו (ספ"ט ע"ב): "משכני אחרין נרוצה, הביאני המלך חדריו...", וע"י כן נזכה בקרוב בימינו לראות בבנין בית המקדש וחזרת השכינה למקומה, אמן.

על המלך...", וכוונתו כלפי מעלה - הלא מלכו של עולם קרא למלכתו - כנסת ישראל, לבוא לפניו - ולא באה! האם יש בזיון וקצף וחילול ה' יותר מזה, שאינם רוצים לשוב אליו אלא להשאיר בין האומות? "אם על המלך טוב... אשר אל תבוא ושתי לפני המלך אחשורוש, ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה" - כלומר: כלא, והעבירם באומה אחרת, ח"ו. ונמצא, שמכאן התחילה ההכנה לגזרתו, וזהו שאמרו: 'מוכן לפורענות'.

[אני מרגיש, שלא מצאתי מקור מפורש לביאור זה, ויש בו ג"כ כמה קשיים, ואני מעלה אותו כהצעה בעלמא, יראו החכמים וישפוטו].

וסוף הדברים, כשחזרו בתשובה - "ובבואה לפני המלך... - נתבטלה גזרת הכליה, ונהפוך

המשך דעת תורה

הפסקה ארוכה של 19 שנה, יהודים נתקבצו להתפלל בצל אבני הכותל!?"

ישוב נתמלאו העיתונים מכל המינים בתיאורים נרגשים של שחרור הכותל. דווקא כתבים לא-יהודים, עיתונאים מפורסמים באמריקה, אשר דיווחו ישר מחזיתות המערכה, הרבו להדגיש נקודה זו. הם הכריזו במפורש, שאיזו 'הרגשה מסתורית' אופפת אותם.

רבים מבין הסופרים הגויים העתיקו מובאות מן התנ"ך. והם תיארו ברגש עמוק ומתוך אהדה בלתי רגילה את השתפכות הנפש והתפילות המזעזעות ליד הכותל המערבי.

יהודים מבני משפחות מתבוללות, שהתרחקו עד לקצה הגבול, נתפסו לפתע ברגש יהודי מזעזע וחיפשו להתחמם בין יהודים.

בבית שאני התגוררתי בו, סיפרו לי, כי שכנה אחת, אשה זקנה, שלא ידעו בכלל שיש לה שייכות כלשהי ליהודים, דפקה במפתיע בדלת של משפחה יהודית מובהקת, והתחננה:

- **כל החיים** שלי ברחתי מן היהודים, ועכשיו אני גאה מאוד שאני ממוצא יהודי ורוצה משהו לעשות למען העם היהודי!..."

ממש אמריקה כולה ברגשי חדווה וצהלה, שאין להם שיעור ותיאור.

והמעבר הרי היה כל-כך קיצוני ואף פתאומי - וזה השפיע פי כמה להגדיל את ההתרגשות הכללית. **ביום שני** חשנו "תשעה באב", **וביום שלישי** בבוקר - **יום הנס** הגדול, **יום המפנה המכריע במלחמה הנואשת.**

וכמובן, שכגודל השמחה במעוננו, כך היתה גדולה ונוראה מפלתם של שונאי ישראל. פדרנקו השחצן שינה את הטון שלו. תחת להתפאר בעמידתו החזקה ולהשמיע נאומי נאצה כאילו הוא היה 'שליט העולם', החליף את הסגנון לגמרי והחל בצעקת חסם ורחמים, כי הנה 'הישראלים התוקפנים כובשים ומכניעים את ארצות ערב'...

והנה הגיעו אלינו לשמוע את הידיעות הראשונות על המערכה הנטושה בירושלים עיר הקודש, ועל ההפצצה הזדונית של צבאות חוסיין, ובעקבות הידיעות המצערות והמדאיגות הדהדה הבשורה מרטיטת-הלב:

"**חייולי** ישראל כבשו את העיר העתיקה; הכותל המערבי נגאל מידי זרים ואויבים, ולאחר

להגדיר מחדש את השיח הציבורי

הרב יהודה אפשטיין

לצרכיו של הציבור החרדי ונוקטים עבורו בתעמולה יעודית מתוחכמת.

אך לאמתו של דבר, אם נדע להתמודד נכון אל מול התופעה, אזי תהיה ידנו על העליונה, גם למול מאות המליונים שנשפכים על התעמולה האנטי-יהודית של השמאל הבינלאומי. זאת, מכיון שמי שייציב בעמדותיו ואינו נע ונד עם הרוח – בסופו של דבר יקבע את גדרי השיח יותר ממי שהמסרים שלו נולדים במוחם הקודח של אותם יועצי תדמית, אשר מוכנים למכור את נשמתם לשטן תמורת בצע כסף. האמת תורה דרכה, אך בתנאי שהיא אמת לאמתה, ואינה מיישרת קו עם השקרים שמסביב.

לצורך העמדתה של אותה אמת על מתכונתה, עלינו להבין קודם כל את המצב בארץ לאשורו. בראשית ימי המדינה, התחושה הכללית הייתה שהציונות החילונית הולכת וכובשת כל חלקה טובה, וכאשר מרן החזון איש נפגש עם בן-גוריון, היה זה מפגש בין הצלחתה המסחררת של הציונות לבין קבוצה קטנה וקשת-עורף אשר סרבה להשיל מעליה את עול התורה והמצוות והמשיכה בדבקתה בצורת החיים הישנה. בן-גוריון בא מתוך תחושה שאין זו אלא שאלה של זמן עד שיהודים אלו יחלפו מן העולם וכולם יאמצו את הצבר הישראלי כאבטיפוס של היהודי החדש, בעוד החזון איש נאחז בציפורניו לעמוד בפני הסכר הפרוץ ולנסות איכשהו להציל את מה שניתן.

במאה השנים האחרונות ברחבי העולם כולו, נקבעו תהליכים היסטוריים במידה רבה על-ידי קבוצות משפיעים שונות, אשר קבעו את גדריו, גבולותיו ותחומי התמקדותו של השיח הציבורי בכל מקום וזמן. התקשורת, אשר מכונה לעיתים 'המעצמה השביעית', מצליחה להטביע את חותמה על השיח הציבורי, וכל מקבלי ההחלטות נאלצים ליישר קו עם האג'נדה שנקבעת על-ידי אותם עיתונאים ומעצבי דעת-קהל למיניהם – יועצים, אסטרטגים, תדמיתנים וכיוצא בהם. כך הצליחו, לדוגמא, בעזרת מימון נדיב של שונאי ישראל, להעלות את הנושא של 'הדרת נשים' למוקד השיח הציבורי, כאשר כל מי שאינו מיישר קו עם התפיסות הליברליות מבית היוצר של אותם ארגונים מוקע כחשוך ופרימיטיבי. כך גם במאבק נגד 'הגזענות', במאבק על 'זכותם' של סוטים למיניהם להפגין את סטייתם רבים ולקבל עבורה הטבות וכך בכל מאבק ציבורי – גבולות השיח וגדריו נקבעים על-ידי אנשים מסוימים, ומי שחולק עליהם – אחת דינו לעמוד הקלון.

על-פניו נראה, כי המצב מייאש עד מדכא, ולא ניתן להתמודד אל מול אותה מציאות, בה זרים מכתביבים לעם היושב בציון מה עליו לחשוב וכיצד עליו לנהוג. ואף הציבור שלנו – ציבור היראים – אשר בעיקרון אינו חשוף לתקשורת הכללית המתועבת – ציבור זה מושפע בהחלט מהתכנים שמשרדים אותם ארגונים, אם במישרין ואם בעקיפין, כאשר לעיתים הם אף 'מבינים

החילונית אפופת תהילה למול היהדות החרדית, אשר לקקה את פצעייה מכל מה שעברה בעשרות שנים, כאשר מיטב בניה כבר חצו את המתרס.

בנקודה זו נפגשו שני ראשי הציבור – רבנו החזון איש מצד אחד, ולהבדיל אלף אלפי הבדלים – דוד בן-גוריון מהצד השני.

לנוכח המצב המתואר, היה מקום לצפות לכניעה, להרכנת ראש, לכל היותר להודאה מצד החזון איש על כך שבן-גוריון עדיין מאפשר לנו לשמור שבת. אולם רבנו הגדול – היו עיניו צופיות אל מעבר לאופק המצומצם של אותם טרטי-עיניים, הרואים רק את מה שכאן ועכשיו. הוא הבין, כי כל המאורעות ההיסטוריים שתארנו – אינם אלא שלב של בירור וזיקוק, אשר בסופו תעמוד תורת ה' בקומה זקופה, בעוד הצינונות החילונית – במהרה מאד יאבד עליה הכלת. החזון איש הבין, כי תורתנו – תורת חיים – היא ואין בלתה יכולה לנהל את האומה, ועל-כן לא ירא ולא חת מפני בן-גוריון והטיח בפניו את דברי חז"ל, ובהם המשל הידוע על העגלה המלאה והעגלה הריקה (ראה סגולתו לז). תחת אשר חשב בן-גוריון להפעיל את הפתרון הסופי לבעיה החרדית באמצעות חוק גיוס בנות, עמד החזון איש בגבורה ופסק את הפסק המהדהד – יהרג ואל יעבור!

הייתה זו קריאת תיגר שטרם נשמעה כמותה. אולם היא קבעה בתודעה, שעם כל כוחם של ראשי השלטון – הם אינם יכולים להזיז את ציבור היראים כמלוא נימה אם רק נהיה דבקים באמונתנו. ידיעה זו – היא אשר אפשרה לנו לשרוד בכל אותם שנים, בהם נראה היה כי השלטון הדורסני כובש את לב העם.

כך הייתה נראית המציאות לפני שבעים שנה, ולנוכח מציאות זו נקבעו דפוסי ההנהגה של הציבור החרדי. הייתה זו הנהגה שבמרכזה אתוס ההישדרות, קרב בלימה הרואי שנועד למנוע את התבוסה הסופית, אשר כולם חשבו שבואה אינו אלא שאלה של זמן. הרי כל מי שעקב

אחר תהליכי החילון שעברו על החברה היהודית החל מהשליש האחרון של המאה ה-19 למנינם [בסביבות השנים התר"ל – התר"ס] ראה קו אחד ברור, שבו כל עשר שנים ניכר לעיניים הפיחות במספר שומרי המצוות והעליה בקרב פורקי העול, אשר התאגדו והקימו ארגונים, מפלגות ותנועות למיניהן ולסוגיהן. לקראת השואה המצב היה קטסטרופלי, ומרן החפץ חיים זי"ע נאלץ לדבר בפני נשות וילנה בבית הכנסת הגדול ולעורר על הדברים הבסיסיים ביותר של טהרת המשפחה. על כיסוי ראש לא היה מה לדבר בכלל! הוא גם היה נאלץ לכתת את רגליו לספרים יהודים שהיו פותחים את מספרותיהם בשבתות ולשכנע אותם לסגור! זה היה מצב יהדות מזרח אירופה לפני השואה, במערב אירופה היה גרוע אף יותר. נומי שידוע היטב את ההיסטוריה של אז לא מעלה אפילו על דל שפתיו את השאלה המקוממת 'היכן היה אהים בשואה'. מי שמכיר את המצב לאשורו מבין, שאילו לא הייתה שואה, היה מקום לחקור כיצד זה שה' לא שפך את זעמו על עם שבעט בתורתו.

בנוסף להתדרדרות הרוחנית שתארנו, קמה לה התנועה הצינונית והצליחה להקים מדינה ליהודים בארץ-ישראל – תופעה שאין לה אח ורע בעולם כולו. עם ישראל קם מאפר המשרפות וכונן מדינה עצמאית! האימפריה הבריטית סולקה מכאן בבושת פנים, שבעת צבאות ערב נסוגו בבהלה, והנה קמה וגם נצבה הצינונות

הגיע הזמן למתקפה, אשר במרכזה קביעת סדר יום חדש-ישן, סדר יום של התורה הקדושה, אשר יהפוך לסדר היום של העם כולו. אנשים יתרגלו לשיח שלנו, כפי שהיום נשטף מוחם על-ידי הקרן לישראל חדשה. במקום שאנחנו נתגונן ונתרץ מדוע אנחנו עורכים אירועים בהפרדה ומדוע אין נשים ברשימות חרדיות לכנסת – תחת זאת יצטרכו החילונים להסביר כיצד התנהגותם עולה בקנה אחד עם דבר ה'.

העגלה המלאה כבר רוצה לעבור, העגלה הריקה חייבת לפנות לה את הדרך, ואם היא רוצה לשרוד – עליה להתחבר לעגלה המלאה על-ידי קבלת עול מלכות שמים ועול מצוות. לא נהיה עוד זן העומד בפני הכחדה, לא מייעוט נדרף ולא מייעוט בכלל. הארץ היא שלנו – אנחנו מקיימים את הברית עם ה' שבעבור קיומה ננחל את הארץ, ופורקי העול יאלצו להתאים את אורחותיהם למציאות של שלטון התורה בכל החיים הציבוריים. זהו השיח שעלינו להוביל, ולפני הכל עלינו לשכנע את עצמנו שאכן כך הם פני הדברים. אחר שנעשה זאת – נתחיל לעצב מחדש את דעת הקהל הישראלית כפי שהורנו רבנו החזון איש, מתוך זקיפות קומה ואמונה פנימית עמוקה, כי זאת התורה לא תהא מוחלפת, והיא בלבד תנחה אותנו עד ביאת גואל צדק. ■

כיום, מעל שבעים שנה אחר קום המדינה, התהפכו היוצרות. ההילה שאפפה את ראשי השלטון כבר מזמן חלפה מן העולם. נכדיהם של מקימי המדינה יורדים לחו"ל, והעם היושב בציון נמצא בתהליך עמוק של שיבה אל צור מחצבתו. לאור המציאות הזו, עלינו לעבור ממגננה למתקפה, ובמקום לברוח מדיונים על סוגיות הליבה של החברה הישראלית, הגיע הזמן שאנחנו ניזום את אותם דיונים. כמוכן, נעשה זאת מתוך עמדת התורה המוצהרת והבלתי-מתפשרת, והצד השני יצטרך להתרגל לעובדה, שיש כאן תהליך בלתי-נמנע שבסופו תהפך מדינת ישראל למלכות התורה כשבמרכזה בית המקדש מתנוסס לתפארה.

יש להעלות על סדר היום את כל אותם נושאים שדנים עליהם כאן בעלון – כיצד תשמור המדינה שבת לרבות ייצור החשמל, כיצד תונהג הכלכלה בהתאם להלכות רבית, ומה יהיה מעמדם של אותם אלו שלא יקבלו על עצמם עול מלכות שמים ועול מצוות. כיצד נבצע את העברת השלטון בלא שפיקוח דמים – פורקי העול יבינו במקדם או במאוחר ששאלה זו חשובה היא מאין כמותה, ולא יהיה מה לדון על השאלה אם אנחנו – יראי ה' – נעלה לשלטון, כי אם רק על השאלה כיצד זה יעשה בצורה החלקה ביותר. אחר קרב הבלימה המוצלח של רבותינו גדולי ישראל בדורות האחרונים,

עידכונים

ניתן לשמוע עדכונים מהנעשה באגודה וכן להשאיר לנו הודעות בקו שםספרו: 079-5383396

קורא יקר!

נהנית? רוצה להמוך באגודת 'קדושת ציון' ולקבל את העלון עד אליך?
ניתן לעשות מנוי בתרומה של 20 ש"ח ומעלה ולקבל את העלון עד לפתח ביתכם.
פרטים במל' 052-7178725
או בדוא"ל: kdst.office@gmail.com

הרושים מפיצים

דרושים מפיצים בכל רחבי הארץ!
אם ברצונך להפיץ את העלון באזור מגוריך פנה עוד היום למל: 052-7137627
או לדוא"ל: kdst.office@gmail.com

עץ החיים בתוך הגן הרב מנשה בן-יוסף

ומצאנו את המושגים האלו בכתוב, שנאמר (דברים ל טו) "רָאָה נִתְּחִי לִפְנֵיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע". ושם (ירמ' נאמר "וּבְחֶרֶת בַּחַיִּים לְמַעַן תַּחֲיֶיהָ אֶתְּהָ וְזָרַעְךָ. לֹא־הָבִיָּה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַע בְּקִלּוֹ וּלְדַבְּרָהּ בּוֹ כִּי הוּא חַיִּיהָ...".

העולה מן הכתוב הוא, שהטוב הוא כל המביא אל החיים, והרע הוא כל המביא אל המוות. והחיים הם הקשר עם ה' אלהינו.

וכשנתבונן בפרשת עץ הדעת, נמצא כי ענין החיים והמוות הוא ענין הנשמה והגוף, ששם נאמר "וַיִּצְרָה ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה". והיות האדם עפר מן האדמה הוא צד המוות שבו, כמו שאמר לו ה' – "עַד שׁוֹבֵבךָ אֶל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי עָפָר אֶתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב".

נמצא, שהאדם מראשית יצירתו היה בו צד חיים מכח נשמת חיים שבו, וצד מוות מצד היותו עפר מן האדמה. זאת, מאחר שהגוף ועניניו אינם שייכים לדבקות באהים חיים, ואין להם שייכות לנצחיות, ועל-כן אינם אלא מוות. והנשמה היא החלק בו דבוק האדם בה', היא החלק שה' נפח באדם מעצמו כביכול, על כן היא צד החיים שבו.

ועל כן ההמשכות אחר הגוף היא ירע', שהיא מחברת את האדם לצד המוות שבו, וההליכה אחר הנשמה – היא הטוב, שהיא מחברת את האדם לצד החיים שבו. ובמצבנו כיום אנו מבחינים בכך, וזו עבודתנו בקודש.

עץ החיים, גי'צוי צד החיים שבגוף

אבל אדם הראשון בגן עדן היה במצב, בו לא הבחין בין טוב לרע, לא הבחין כי עניני הגוף הם רע, ועניני הנשמה הם טוב. נהיה זה במצב, בו

אקדים, כי הדברים להלן צנוגיים עץ החיים ועץ הדעת, אינם אלא נגיעה בעלמא צנוגיא רחצה ועמוקה זו, ואין כאן המימרות למנוח את עומקי הענין כלל. וגם הדברים שנתזכרו, אינם נאמרים כקביעת מסמרות, אלא כהנעה בעלמא, שמה יש זהם ממם.

התמיהות בענין עץ הדעת טוב ורע

בראשית התורה למדנו, כי ה' נטע בגן עדן את עץ החיים ואת עץ הדעת טוב ורע. האדם הושם בגן עדן, ונצטווה שלא לאכול מעץ הדעת טוב ורע. הוא עבר על הציווי ואכל מן העץ, ונפקחו עיניו ונעשה יודע טוב ורע. או אז גורש מן הגן למען לא יאכל מעץ החיים ויחיה לעולם. עוד למדנו, כי המשמעות של ידיעת טוב ורע של האדם הייתה, שידע כי עירום הוא, וכיסה את עצמו.

והדברים מופלאים, הלא ידיעת טוב ורע היא שלמות באדם, וכמעט שהיא עצם היותו אדם ולא בהמה, ונמצא שהאדם קנה את שלמותו על ידי חטא, וכל העונשים שנענש – אינם שווים לכאורה למול 'שכר העבירה', שנעשה לבן דעת. וכן הקשה הרמב"ם במורה הנבוכים חלק א פרק ב, ותירץ על-פי דרכו, ואנו נדרוך בשבילם של רבותינו בעלי חכמת האמת.

עוד צריך הבנה, הלא כל התורה מלמדת אותנו להבדיל בין הטוב ובין הרע, בין הטהור ובין הטמא, והנביא (ישעיהו ס) צווח – 'הוֹי הָאֲמָרִים לְרַע טוֹב וְלְטוֹב רַע', ולא מובן אם כן איך היה הציווי לאדם מתחילה שלא להיות מבחין בזה.

החיים והמוות, הטוב והרע, הנשמה והגוף

וצריך לדרוש ולחקור, מהי השייכות בין מושג החיים למושג הדעת טוב ורע, ובמה הם מקבילים זה לזה.

ו'מוות' הם עניני הגוף, הרחוקים מענין הדבקות בה', בעוד ש'טוב' ו'חיים' הם עניני הנשמה, שענינם הוא הדבקות בה'. לעומתו, עץ החיים ענינו היפך ההבחנה הזאת, והוא בא לגלות כיצד גם הגוף - שענינו נראה מרוחק מהדבקות בה' - גם בו בעומק יש נקודת קודש וחיים, נקודת דבקות בה'.

המבט של עץ הדעת נערץ
הוא בנראה לעיניים, שהרי נראה שעניני הגוף אכן מרחקים את האדם מן הדבקות. ואילו המבט של עץ החיים - תלוי הוא בכיטול ההליכה אחר הנראה, ותפיסת הדברים מצד מקורם ושורשם, שכיין שגם הגוף הרי יצרו א' חי, והוא בצלם אלהים, הרי ודאי אף הוא - אין ריחוקו מהענין הא'הי אלא לפנים, ובעומק אף הוא מחובר לחיים.

וכן חלוקים הם עץ החיים ועץ הדעת בתפיסת הטוב והרע, שבמבט של עץ הדעת, נתפס הרע כרע, ואכן בעולמנו כך יש לנו לתופסו, למען נאבק בו ונכופו תחת הטוב בכל יכלותנו. אולם במבט של עץ החיים, כיון שהא' הטוב הוא עושה שלום ובורא רע, ודאי אין הרע אלא לפנים, ובאמת אין דבר שאינו הכנה לטובה.

ישועת פורים, גילוי עץ החיים

והנה עם ישראל, העם אשר בחר ה' לו לעם - יש גם בו גוף ונשמה. הגוף הוא העם, והנשמה היא חיבורו לה' אלהיו, ככתוב - "לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְשֵׁמֶעַ בְּקוֹלוֹ וּלְדַבְּרָהּ בּוֹ כִּי הוּא תְּיִיֵּךְ וְאַתָּה יִמְיִיךָ לְשִׁבְתָּ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם."

והנה חטא ישראל, ויתשם ה' מעל אדמתו, ובגלות כמתים הם חשובים, שהרי **כִּי הוּא חַיִּיד... לְשִׁבְתָּ עַל הָאֲדָמָה** כתיב! והם כגוף בלי

עוד לא הוחלטו עניני הגוף להיות רע', וכדלקמן]. ומצב זה מצד עצמו הוא חסרון, אלא ששתי דרכים היו לפניו איך לעלות ממצב זה - הדרך האחת היא לדעת טוב ורע, להכיר ולהבחין כי עניני הגוף הם מוות ורע, ועניני הנשמה הם חיים וטוב, ועל ידי זה ידע ללכת אחרי הנשמה, ולהדבק בחיים.

אך עוד דרך היתה לפניו, והיא 'דרך עץ החיים'. שהרי אם היה אוכל מעץ החיים, היה חי לעולם כמפורש בתורה, ואם היה חי בגופו לעולם, על כרחך שהיה מתגלה גם בגוף צד חיים, איך גם הגוף הוא בעומק ענין א'הי ששייך לו הנצחיות, ועל כן ה' באהבתו אותו ציווה עליו שלא לאכול מעץ הדעת, למען לא יראה את הגוף כרע, אלא אדרבה - על ידי חיבור לעץ החיים, יגלה איך גם גופו מחובר לחיים, ויחיה לעולם בגופו ונשמתו.

אבל האדם חטא, ואכל מעץ הדעת טוב ורע, ומעתה תופס הוא את עניני גופו כענינים שאינם שייכים לדבקות בא'הים חיים, אלא כמוות ורע. על כן מיד בוש בגופו והסתירו, לומר כי הוא אינו גוף, רק נשמה וועל כן את הפנים -

מקום התגלות הנשמתיים והאנושיות - אין האדם מכסהו.

וגוף האדם כמות שהוא היום, שאינו עומד כשייך לחיים - אם יחיה לעולם יהיה זה קלקול, שתיתנו מציאות נצחית לדבר שאינו שייך לכך באמת. על כן שלחו ה' מגן עדן, למען לא יאכל מעץ החיים. אלא שהדבק בתורת ה', שהיא עץ חיים למחזיקים בה, מזכך הוא את גופו בכח, עד שכשיקום בתחית המתים, יהיה גופו מחובר לחיים, ויזכה לחיי נצח בגופו ונשמתו.

יסוד החי'צוק בין עץ החיים לעץ הדעת

העולה מכל זה, שעץ הדעת ענינו ההבחנה בין עניני הגוף לעניני הנשמה, להבחין שרע'

נאמר: (מגילה ז) - "מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". ביום זה אין לראות את ההבדלה בין טוב לרע, אלא את האבחנה הפנימיות יותר, ולפיה כל דברי העולם - כולם הם טוב. וכן ביום זה נותנים אנו שליטה גדולה לגוף, ושמים בגוף, עד כדי איבוד הדעת שהיא הצד הנשמתי שבנו, שאין אנו חוששים עוד מן הגוף, שאף הוא ענינו אלהי, ואף הוא דבוק בחי החיים.

תחית המתים - גילוי צד החיים שבגוף

ובתחית המתים, יתגלה צד החיים שבגוף, ואז יקום הגוף לתחיה, כמו שנאמר ליחזקאל (א) - "כה אָמַר אֲדֹנָי ה' לְעֶצְמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מְבִיא בָכֶם רוּחַ וְחַיִּיתֶם וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גְּדִים וְהַעֲלִיתִי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר וְנָתַתִּי בָכֶם רוּחַ וְחַיִּיתֶם". ופירש שם המלבי"ם ששני 'רוח חיים' הם, ראשית יתגלה בגוף רוח החיים של הגוף, ואז יקום הגוף לתחיה, ואח"כ תכנס בו הנשמה.

וכן בתחיה הכללית של האומה - מתחילה מתגלה כח החיים של הגוף לברדו, ומתגלה כי גופם של ישראל יש בו כח חיים נצחי, והוא קם ועומד לאחר שכבר אבדה תקורתו. וזה מפני היותו קשור בעומק לנשמתו לעולם, אף כאשר דבר זה אינו נגלה. ואח"כ תכנס בו הנשמה, ותשלם תחית המתים הלאומית, במהרה בימינו אמן.

נשמה, וכלשון הגר"א (לקוטים סוף ספר"ז) כי מעת שחרב הבית יצאה רוחנו עטרת ראשנו, ונשארנו רק אנחנו גוף שלה בלא נפש.

ואז באה גזרת המן להחיל בהם, בישראל, את עוצם ההבחנה של עץ הדעת, לאמר כי כשם שהגוף אין לו חיים, וכשהוא אינו מחובר לנשמתו, הרי הוא אובר וכלה, כך ישראל כשאנינם מחוברים לה' בארצו, וכ"ש כשעזבו את התורה נשמת רוח אפם - הרי אין להם נצחיות, ודינם להשמיד להרוג ולאבד. וזהו שאמרו בגמ' (סולין קל"ט) - "המן מן התורה מנין, המן העץ". המן הוא ענין עץ הדעת, שבא להחיל את המוות על גופם של ישראל כשהוא לעצמו, ואינו מחובר לנשמה.

וישועתם של ישראל מגזרה זו התחוללה תוך גילוי אור עץ החיים, שנתגלה שאין מצב של ריחוק מוחלט בין ישראל לה' אהיהם, ואף כאשר הם גוף בלא נשמה - גם גופם חי לעולם, שאף הוא דבוק באהים חיים.

וכן נתגלה, שאין רע בעולם כלל, שהמן וגזרתו - שהם תכלית הרע שבעולם - נתגלו כהכנה ממסבב הסיבות להביא את כילוי הרע מן העולם. ונתגלה, כי ככל העולם כולו, אין מקום מנותק ומרוחק מה' וטובו. אם אָסַק שְׁמַיִם שָׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד (ספ"ט).

ועל כן פורים הוא היום היחיד, בו איבוד הדעת היא מעלה. בו

על כן פורים הוא היום היחיד, בו איבוד הדעת היא מעלה. בו נאמר: (ספ"ט ז) - "מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". ביום זה אין לראות את ההבדלה בין טוב לרע, אלא את האבחנה הפנימיות יותר, ולפיה כל דברי העולם - כולם הם טוב.

משנת מרן החזון איש זצוק"ל הרב אליעזר זילברשטיין

בטוח והוא השיב לו: "הגע בנפשך, אם כך ינהגו כל האוכלוסין שבמקומך, הרי יוזו הגבול לפנים הארץ ושטח ישובנו ילך ויצטמצם".

ככל שראה מאן דהוא מיהודי התפוצות, שהוא מבקר בארץ ושואל אם להתיישב בה, עודדו וחיזקו לעלות ארצה ולהתנחל בה. "ארץ ישראל נקנית ביסורים ובהרבה סבלנות", אמר לאחד מרבני אשכנז, ששיחר את פניו עם עלותו ארצה. היה זה בימי הגזירות על העליה בתקופת המנדט.

באחד הימים ביקר אצלו אחד מצעירי התיירים מארצות הברית. **בידוע היה, שהחזון איש מעודד גם את התיור בארץ, וכן כתב באחת מאגרותיו -** "התיור בארצנו כשהוא לעצמו איננו משום חשש איבוד ממון". אלא שהציג לאותו תייר צעיר את השאלה - "האם באת להשתקע בארץ?" התשובה היתה שלילית. אמר לו - "האם מותר לצאת מארץ ישראל?" האורח התבלבל ואמר - "שמעתי, שאם באים ארצה בכונה מראש לא להשתקע בה, מותר לעזוב אותה!" ועל כך ענה החזון איש בנימה של אכזבה גדולה: "תימה, תימה, אתה טורח בכדי למצוא דרך איך לעזוב את הארץ, בעת שאנו מתאמצים כולנו דוקא למצוא דרכים איך לעלות ארצה".

כהמשך לסדרת המאמרים בכיורור שיטת מרן החזון איש זיע"א - נביא כאן על קצה המזלג עדויות נוספות מספרים וסופרים שלוקטו ע"י תלמידו הגר"ש כהן זצ"ל בספר "פאר הדרור" (ח"צ עמוד 397).

על-מנת להקל על הקורא, השמטנו את המקורות הרבים המובאים שם בהערות. **ציון, כי** ההדגשות נעשו על ידינו ואינם במקור].

"את ארץ ישראל אהב בכל לבו. תאב היה לראות את בני ציון, המצוינים בהלכה ובדרכה של תורה, מתיישבים בארץ חפץ זו ונוטעים בה את אהלם. פיעמה בו התקווה להחייאת שממות הארץ ושיבתה לתפארתה והדרה.

עוד עשר שנים לפני כן, כאשר נשאל על ידי ידיד אם עלות לארץ, כתב אליו מוילנא כדברים אלה: "לא אוכל לעשות מה שהטלת עלי, להגיד החלטה על דבר העליה לארצנו הקדושה, לוא בישרתני החלטתך אתה - או יותר נכון עלייתך שמה, אז הוספת לי משנה שמחה".

יתירה מזו: כאשר התלקחה בשנים הבאות המלחמה בין היהודים לערבים, אירע שפנה אליו יהודי המתגורר במושבה שנמצאה בחזית האש ושאל כלום יעקור עם משפחתו למקום יותר

קבעו לפי המצב מתי לעלות ומתי לא". [א.ה. כנראה מצד ההתפקרות הנוראה שהיתה מצויה בזמנים מסוימים דווקא בקרב החלוצים. א"נ בזמנם של אותם הגדולים הרגישו וראו שעדיין לא הגיע הזמן של התערורות האהבה 'עד שתחפץ', משא"כ בתקופתו, וכפי שהחזו"א עצמו התבטא כמה פעמים: "רואים איך שהקב"ה חפץ שיהודים חרדים יבואו לארץ"].

פעם אמר במרירות רבה: "לפי דעת החילוניים, הטוענים שהם בנו את הארץ, יוצא כי מספיק שמאן דהוא יחדול לנטול את ידי, ויגלה ראשו, ומיד ייחשב בין בוני הארץ"... כאילו המושג הזה מתייחס לאיזה גזע או שבט מיוחד.

[א.ה. בשנת תרפ"ב [1922]

ראיין הסופר והעיתונאי הנודע, יליד רוסיה, הלל צייטלין, את הרב זוננפלד. הוא שאל אותו - אולי אין לחרדים זכות יצוג

בסוכנות היהודית, מפני שהצהרת בלפור הושגה בהשתדלות התנועה הציונית.

הרב זוננפלד השיב לו במשל - מעשה בשדכן שהצליח להשיא מחדש בני זוג גרושים, שכבר היו נשואים זה לזה בעבר. לאחר שנישאו בשנית, הקיש השדכן על דלת ביתם וטען שיש לו הזכות, כדמי שדכנות, לגור בביתם. האם צדק השדכן בדרישתו? לא!

כך גם במקרה זה - התורה הבטיחה לנו את ארץ ישראל בשכר שמירת כל מצוותיה. כאשר חטאנו, גלינו מעל אדמתנו. עכשיו, כשהציונים מלאו את תפקיד ה"שדכן" בהשפעה על מעצמה עולמית להחזיר את ארץ ישראל ליהודים, האם משום כך זכאים הם להתגורר בהיכלו של המלך?].

לאחד מרבני אמריקה, שסר לבקר את החזון איש אחרי שטייל בארץ לארכה ולרחבה, שאל: "ומה דעתך, האם לא צדק יהושע וכלב?..." ■

באו אליו בחורי ישיבה שעלו מן הגולה ללמוד תורה בארץ ישראל, כשהם שואלים: "מה דינם בנוגע לשמירת יום טוב שני של גלויות, מאחר שדעתם לחזור?" השיב להם החזון איש מיניה וביה: "וכי זוהי דעה בכלל? איזה יהודי יש בדעתו לחזור מן הארץ?!"

שוב היה מעשה בתייר מארצות הברית, שביקר בארץ בתקופה שהתחוללו בה שעורריות על רקע הדת, כאשר העבירו את ילדי העולים על דתם ואיימו לגייס נשים דתיות לצבא. הלך ובא תייר זה לפני החזון איש ושאל: "ילמדנו רבינו, הלא פעם אמר לי שמחויבים מצד הדין לבוא הנה ולהתיישב בארץ, הגם עתה חל אותו חיוב?" במשך רגעים מעטים נתהרהר החזון איש וצער גדול היה שפוך על גיולי פניו. אחר השיב בפסקנות גמורה: "כן, כן, גם האידנא מחויבים".

[א.ה. וכבר הבאנו בגליון הקודם את הסברו המרעיש של גאב"ד קוממיות הגר"ב מנדלזון זצ"ל בהספדו בכולל חזו"א, שהנה אומרים העולם שגזירת גיוס בנות היא זו שפגעה אנושות בכריאותו ומחמתה נסתלק לבית עולמו. אבל טמון בזה עומק נוסף, שעיקר צערו היה שמא יאלץ לפסוק שבעקבות הגזרה בטלה מצות יישוב ארץ ישראל בזמן הזה, ואכמ"ל].

בימים הראשונים לביאתו ארצה, נודמן לו לשוחח עם יהודי אחד, שהעיר בתוך הדברים לפי תומו, כי לאור עלייתו לארץ, מסתבר שחלק מגדולי הדורות הקודמים, אשר הסתייגו מן העליה, לא כיוונו יפה. הערה זו גרמה לו התרגשות רבה, וכך קרא: "מינות נזרקה בדבריכם! כשהגדולים אומרים לא לעלות ארצה זוהי תורה ממש, כדרך שהוראתם כן לעלות היא תורה".

בהזדמנות אחרת, אמר: "העליה לארץ ישראל היתה כמדחום בידי גדולי ישראל, אשר

הלכות ריבית לאור מציאות של אומה

הרב חיים פקוביץ'

תגובה למאמרו של הרב שמחה חדש

אגודת 'קדושת ציון' מכינה את הקרקע בדרך למדינת ההנהלה!

גם במצב הכלכלי של היום, ואני סמוך ובטוח ששומר מצוה לא יארע לו שום רע, וכל שכן שלא יהיה נחות ביחס למי שעובר על האיסור.

הפתרון שאני מציע חייב לבוא מצד המחוקק, אשר מצד אחד יחייב בנקים ומוסדות כספיים במקום הלוות ברבית - להלוות כספים עם סיכון גבוה יותר מהסיכון

הכרוך בהלוואה ברבית כפי שאנחנו מכירים היום, ומצד שני - יבטח אותם מפני הסיכון הזה. באופן פשוט, העוסק המעוניין במימון יגש לבנק עם תוכנית עסקית, ובמידה והבנק יעריך בחיוב את תוכניתו, יכנסו לשותפות, במסגרתה הבנק ילווה כסף, וכל עוד העוסק לא יחזיר את הלוואה - הבנק יהיה שותף בשליש מהרווחים, כאשר ישלם שכר לעוסק בגין טיפול בחלקו בשותפות, כפי שנפסק בהלכה. כדי לבטח את המלווה, העוסק יהיה חייב ע"פ ההסכם לקחת רואה חשבון מטעם הבנק, כאשר הבנק ינכה את שכר הטרחה של רואה החשבון מהשכר שמשלם לעוסק. ברור הדבר, שיהיו עסקים שלא יצליחו, והבנק יאבד חלק מהכספים שהלווה. מצד שני, ההכנסות של העסקים שיצליחו יפצו את הבנק, על-פי חשבון פשוט, על ההפסדים הללו.

ניתן יהיה גם לבנות מסלול עבור אותם עסקים שהבנק לא ירצה לממן מחמת סיכון, כאשר הבנק יתווך בין משקיעים פרטיים לבין

קראתי את מאמרו של הרב שמחה חדש בקדושת ציון (גליון 48 - חודש טבת תשס"ט).

כמוהו כמוני, אינני רוצה להכנס לדין מורחב על 'היתר עסקה', אלא רצוני להציע פתרונות מעשיים לתזרים מזומנים ומימון עסקים, המיישרים קו עם תורת משה ועם ההלכה הפסוקה של חז"ל.

בעל המאמר הניח כבסיס לדין שתי נקודות, אשר ללא ספק הן נכונות - דברי קודשו של מרן החזו"א, ולפיו העבודה הרצויה לפני ה' יתברך היא לשמור על דקדוק הדין, ולצד זאת ההכרה במציאות, בה לא ניתן לצפות מבנקים ומוסדות פיננסיים למלא תפקיד של בעלי חסד ולהניח את כספם על קרן הצבי. בכל זאת רצוני להעיר, שרבית אסורה מן התורה, ואל לנו לחזור אחרי טעמי מצוה בכדי לבטלה, ולקבוע כי לאור המציאות הכלכלית של ימינו, נטילת ריבית אינה ניצול מצוקה כלכלית ואינה מתנגדת לכוונת התורה. על זה כבר אמרו חז"ל במסכת בבא מציעא - 'כמה סמויות עיניהם של מלווי בריבית שעושים תורה פלסתר ומשה

טיפש' (תוספתא בבא מציעא ו, י, וכן ראה בגמרא בבא מציעא ע"א).

איסור רבית ונשך הוא איסור מן התורה שניתן ע"י רואה סוף דבר בקדמותו, וכאשר נתן לנו את תורתו הקדושה, עמדה לפניו גם המציאות הכלכלית של ימינו, וגם של אחרי ימינו. ממילא, איסור הלוואה בריבית בהכרח ניתן לשמור

חדשים. את אותן דירות היא תמכור בתשלומים בלי ריבית, ובאופן הזה משפחה תוכל לסיים שלם על הדירה בתוך חמש שנים. צעד כזה יביא, כמובן, להוזלת מחירי הדיור. כמובן, שאין די בצעד זה לבדו, ועל המדינה יהיה מוטל לחוקק חוקים נוספים שכבר קיימים במדינות שונות על-

מנת להזיל את מחירי הדיור. ניתן לאסור על אזרחים זרים להחזיק קרקע בבעלותם ולא לאלץ אותם למכור את נכסיהם, כדוגמת מה שנהוג באוסטרליה. כמו-כן ניתן להטיל מסים גבוהים על דירות שבמשך רוב ימות השנה איש אינו מתגורר בתוכן. ניתן לחוקק חוק האוסר העלאת שכר דירה כנהוג באוסטריה. במקום לנפנף בסיסמה, ולפיה יהודי יכול לרכוש קרקע בארץ ישראל, המדינה חייבת לאזור אומץ ואחריות על-מנת לאפשר ליהודים המתגוררים בארץ ישראל לרכוש קרקע ולישב את הארץ. כמובן, שעם סילוקו של האויב הערבי מארצנו נשכוללת - כמובן - גם את רוב האזור המכיל חלקים נרחבים מירדן, סוריה ולבנון, תפתחנה אפשרויות נוספות להוזלת מחירי הדיור ולשיכונם של יהודים חסרי-דיור בבתיהם של האויבים שיפוגו.

ה' נתן לנו תורה כדי לקיים אותה בעולם הזה, ואין שום סיבה שלא נקיים את כל משפטי התורה כעם היושב בארצו. ה' גם נתן לנו ברוב אהבתו לבריותיו חוקים טובים וצדיקים, וכאשר נקיים אותם - יוטב לנו טובה גדולה, כי אין לה' מחסור להטיב עם יראיו. ■

העסקים ויגבה דמי תיווך כאשר המשקיע יהיה מלווה ע"פ המנגנון הנ"ל.

ערוץ נוסף שניתן לבנות הוא כזה, אשר דרכו הבנק יגייס כספים למימון הלוואות. החוסכים אשר יחפצו להפקיד את כספם בערוץ בטוח יותר יפקידו את כספם בבנק העוסק בהלוואות, והבנק ישתמש בכספים האלו כדי לממן הלוואות עסקיות, כאשר המפקידים יהנו בשיעור הרווחים שהבנק ירוויח מההלוואות. לאור העדר רבית לפקדונות היום במערכת הבנקאית, יתכן והערוץ הזה ימשוך אנשים להפקיד את כספם בבנק וליהנות משיעור רווחים גבוה יותר מאשר ריבית אפס שקיימת היום. משמעות הדבר היא, שבטווח הבינוני אפשר לצפות שגם משקיעים מחו"ל יזרימו את כספם לבנקים הפועלים ע"פ ההלכה.

כאשר מדברים על רבית,

חייבים למצוא פתרון גם למשכנתאות שהפכו בפועל לרבית קצוצה. גם כאן הפתרון חייב לבוא מצד המחוקק. תפקידה העיקרי של המדינה הוא לדאוג לבטחון ורווחת אזרחיה. תורתנו הקדושה קבעה שהארץ תחולק לשבטים, וגם יחזקאל הנביא התנבא על חלוקת הארץ לשבטי ישראל בזמן הגאולה. במקום הירוויח במכירת קרקעות לקבלני בניה, על המדינה להקצות קרקעות לבנית דיור עממי כפי שנהוג במדינות מסוימות בעולם. חברה ממשלתית תבנה בתים של שלושה חדרים בגודל של סביבות 65 מ"ר, ותשווק אותם לציבור במחיר עלות נשיכולול גם הפחתה עם תוספת של כמה אחוזים כדי להניע מיזמים

הפתרון שאני מציע חייב לבוא מצד המחוקק, אשר מצד אחד יחייב בנקים ומוסדות כספיים במקום להלוות ברבית - להלוות כספים עם סיכון גבוה יותר מהסיכון הרווח בהלוואה ברבית כפי שאנחנו מכירים היום, ומצד שני - יבטח אותם מפני הסיכון הזה

הצטרפות

ניתן לקבל את העלון בדוא"ל באופן קבוע!

להצטרפות, שלחו את המילה: "צרף" לדוא"ל:

kdst.office@gmail.com

למה הגיע המן הרשע? הרב שמואל קרלינסקי

ב. בכ"ח באייר תרצ"ט פרסם שר המושבות הבריטי את הספר הלבן השלישי, בו נסוגה בריטניה מהצהרת בלפור, המסמך החדש כלל איסור כמעט מוחלט של עליה יהודית. ממש כמו בימי כורש, אשר אמר: "דעבר פרת, עבר; דלא עבר, לא יעבור" (שיר השירים רבה ה טו).

ג. היטלר ימ"ש מחליט להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים, ובשבת קודש פרשת פנחס - י"ט תמוז תש"ב - מתרחש נס אל-עלמין. גרמניה הנאצית, שהיתה אז בשיא כוחה ויכולתה, ואשר הצליחה להתגבר על יריביה ככל החזיתות, מפסידה בפעם האשונה בשדה הקרב, דווקא בכניסה לארץ ישראל.

ד. שלוש שנים אח"כ בשנת תש"ח, התבטלה גזרת הספר הלבן וניתן רשות לעלות ולבנות את ארץ ישראל.

מדוע נגזרה עליהם בזמן מרדכי הגזרה הנוראה? אומרים חז"ל (מגילה יב:) שני טעמים: "שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה נתחייבו שונאייהן של ישראל שבאותו הדור כליה? אמר להם: אמרו אתם! - אמרו לו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. - אם כן שבשושן יהרגו, שבכל העולם כולו אל יהרגו! - אמרו לו: אמרו אתה! - אמר להם: מפני שהשתחוו לצלם". וכתב הפני יהושע (מגילה יב:): "משמע דהא והא גרמו, דע"י שנהנו מסעודתו של אותו רשע מצא בעל חוב מקום לגבות חובו לפקוד עליהם עוון הצלם, שהיה בימי נבוכדנצר, ועד עכשיו לא נתמלא סאתם".

המן מזרע עמלק, מגיע תמיד בדרך - **"אֶשֶׁר קָרָה פְּדֻדָּה"**. בדרך לאן? ומדוע דווקא אז? ננסה להתבונן בפעמים האחרונות שזכינו לפגוש אותן. **נתבונן** מעט בעובדות העומדות ברקע לנס פורים:

א. בתום שבעים שנה למלכות בבל, מפרסם כורש את הצהרתו [הצהרת בלפור] בה הוא נותן רשות ליהודים לשוב לארץ ישראל. מתוך היהודים עלו ארצה מעט מדי, המספר המופיע בתנ"ך הוא 42,360 יהודים.

ב. הגויים [הערבים] שגרו בארץ בזמן ההוא כתבו על היהודים כתב שטנה, והוא גרם לכורש [מלך אנגליה של אז] לחזור בו ולפרסם את הספר הלבן, בו הוא אוסר על המשך עליית היהודים ארצה.

ג. המן גוזר על היהודים להשמיד להרוג ולאבד, מתרחש נס פורים ועם ישראל ניצל.

ד. שלוש שנים אח"כ בשנת שתיים למלכות דריוש השני, התבטלה גזרת הספר הלבן, וניתנת רשות ליהודים לעלות ולבנות את בית המקדש.

נקפוץ יותר מאלפיים שנה קדימה ונבחין באותם מאורעות:

א. ב"ז מרחשון התרע"ח, הוציאה בריטניה הצהרה הקוראת להקים בית לעם היהודי בארץ ישראל, לראשונה מאז הצהרת כורש בראשית ימי הבית השני, הכירה אימפריה עולמית בזכותו של העם היהודי לשוב למולדתו ולארצו.

ראו רק את הפרגוד שמסתיר את הטוב של הארץ, והעדיפו להתישב בחו"ל.

עמלק מגיע תמיד בדרך לארץ ישראל, כאשר עם ישראל אינם רוצים לבוא לארץ ישראל ואומרים: "למה זה העליחנו ממצרים" (שמות י"ג). לכן פרשת "זכור את אשר עשה לך עמלק" (דברים כ"ג) מופיעה בדיוק לפני "והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה" (דברים כ"ג).

חז"ל אומרים (נדרים ז. ד) - "ראוים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון, אלא שגרם החטא". על איזה חטא מדובר? מסביר המהרש"א (יומא טו) - "שגרם החטא היינו שלא עלו כולם".

כבימים ההם בזמן הזה, עלינו לדעת - אם רוצים אנו לראות גאולה בקרוב, אם רוצים אנו לראות ניסים ונפלאות, צריך לחזק מאוד את חיבת הארץ בלבבנו, על ידי זה נזכה בעזרה לעורר את לבבות עם ישראל לבוא לארץ ה' ולשמוח בישועתו.

וצריך להבין, איזה איסור ישנו בלהנות מהסעודה של הרשע, הרי הכל היה בכשרות מהדרין מן המהדרין? אלא שיש לדקדק בלשון חז"ל, שלא אמרו 'מפני שאכלו' מהסעודה, אלא 'מפני שנהנו'. לכבוד מה היתה אותה סעודה? אחשוורוש עשה חשבון והבין, שעם ישראל לא יגאלו יותר וישארו בגלות. על כך עשה סעודה (כ"א גמ' מגילה י"א). כשעם ישראל באו ונהנו מהסעודה, הם הראו שטוב להם בגלות, והם כלל אינם מעוניינים לעלות לא"י. בסתר ליבם הם שמחים בשמחת אחשוורוש ונהנים מהסעודה, וכשיהודי מתיאש מא"י - זהו הדבר הנורא ביותר!

גם המן האחרון [היטלר] הגיע מאותן שתי סיבות: א. מפני שעזבו את עבודת ה' והשתחוו לצלם [ההשכלה]. ב. מפני ששמחו להישאר בחו"ל. לשם המחשה, בתקופה היא 98.5% מהיהודים בעולם שהגרו ממקומם בחרו באמריקה לנמרות שמצב היהדות שם היה הרבה יותר גרוע מבא"י. הם

תחרות כתיבה ספרותית בנושאי גאולה

ע"ש הרב יצחק שלמה זי"ברמן זצוק"ל

פרס ראשון - 500 ₪ לפחות   פרס שני - 250 ₪ לפחות   פרס שלישי - 200 ₪ לפחות
הציבור מוזמן לתרום לתחרות ובכך להגדיל את הפרסים

א. בתחרות יוכלו להשתתף כל החפצים לדרוש את ציון. ב. יש לשלוח מאמרים בסגנון ספרותי בנושא התחרות. ג. נושא התחרות לשנת תש"פ: "מדוע יהודי שומר מצוות מחו"ל צריך לעלות לארץ הקודש". ד. המאמרים יהיו בגודל של 800-1500 מילים. ה. יש לשלוח את המאמרים בקובץ 'וורד' לדוא"ל של האגודה. ו. המאמרים ישלחו עד לתאריך א' ניסן	ז. יש להוסיף למאמר: שם מלא [ניתן לבקש כי שמכם יפורסם בר"ת], מס' מלפון, עיר מגורים. ח. מאמרים שלא יעמדו בכל הקריטריונים הנ"ל, לא יכנסו כלל לתחרות. ט. הפרסים ינתנו בוועידה השנתית של אגודת קדושת ציון. י. ועדת הפרס תקבע את הזוכים בתחרות ע"פ הקריטריונים שיקבעו ע"י ועדת הפרס. יא. אגודת קדושת ציון תשתמש בכלל המאמרים כפי ראות עיניה.

בין ארור המן לברוך מרדכי הרב מאיר גולדמינץ

אמנם במפרשים יש הסברים המסבירים את הגמרא אחרת, באופן שהקושיה מעיקרא ליתא, כגון שצריך לישון ומתוך שישן לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. או שהיה פזמון שלעיתים אמרו "ארור המן" ולעיתים "ברוך מרדכי", והמבוסס מתכלבל בפזמון. או שגימטריית שניהם שווה, והשיכור מתקשה לחשב. וכן שאנו מודים לה' על שתי מעלות שקבלנו בפורים: מפלת המן וגדולת מרדכי, ועד דלא ידע איזו מעלה גדולה יותר. הסברים אלו אמנם מתקבלים בדברי הגמרא [על המן ומרדכי], אך רובם אינם יכולים להתקבל בדברי התוספות [על ושתי ואסתר, הצדיקים והרשעים].

ננסה כעת להוסיף לדבר הסבר נוסף, שיתן לנו מבט מעמיק על נס הפורים.

עניינו של חג הפורים בא לידי ביטוי בפסוק המפורסם "ונהפוך הוא, אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם".

פסוק זה מבטא את ההבנה, כי גזירתו של המן לא בטלה, אלא התהפכה.

הגזרה היתה "גלוי לכל העמים, להיות עתידים ליום הזה" (א' 2), והתהפכה - "ולהיות היהודים עתידים ליום הזה להגמק מאיביהם" (ב' 1).

הגזרה היתה "להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד" (א' 2), והתהפכה - "אשר נתן המלך ליהודים אשר בכל עיר ועיר, להיקהל ולעמוד על נפשם. להשמיד ולהרוג ולאבד את כל חיל עם ומדינה הצרים אותם, טף ונשים, ושללם לבוז" (ב' 6), וסופו של דבר, ונהפוך הוא ל-"נקהלו היהודים

איתא בגמרא (מגילה 17א) מחייב איניש לביסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. ובתוס' שם הוסיפו בשם הירושלמי, ארורה זרש, ברוכה אסתר. ארורים כל הרשעים, ברוכים כל היהודים.

ובן פסק השו"ע בסימן תרצ"ה סעיף ב' "חייב איניש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". וכן בסימן תר"צ סעיף טז "צריך שיאמר: ארור המן, ברוך מרדכי, ארוה זרש, ברוכה אסתר, ארורים כל הגויים, ברוכים כל ישראל; וצריך שיאמר: וגם חרבונה זכור לטוב".

נער הייתי, גם זקנתי, ומעולם לא ראיתי אדם שאינו שיכור כלוש שבאמת מבלבל בפורים.

הכל יודעים בדיוק מי ארור ומי ברוך, ואיש אינו טועה.

לא רק בשאר ימות השנה, אלא גם בפורים - כל אחד יודע בדיוק מי צדיק ומי רשע, ואצל השיכורים הדבר מחודד אף יותר. כל שיכור בפורים מברך את הצדיקים ואת רבותיו פי כמה מאשר בשאר ימות השנה, ומקלל את הרשעים הרבה יותר מאשר בשאר הימים. כלומר, שום בלבול לא קיים.

גם אלו המסתובבים סחור סחור סביב עצמם ומלמלים דברי בלבול על המן הארור ומרדכי הברוך, זה לא מחמת שהם מבלבלים. אדרבא, הם יודעים בדיוק שאת זה צריך לומר, והם זוכרים זאת היטב אף בשעה שראשם סחחר מיין.

אם כן מה כוונת הגמרא?

חשבון זה בעקרון הוא חשבון נכון, ומלכות בבל אכן התקיימה 70 שנה.

בלשאצר עצמו צדק בחשבונו, אלא שטעה בלילה אחד.

[ב] חשבון שני של 70 שנה מתחיל מכיבוש ירושלים ע"י נבוכדנצר.

כיבוש ירושלים התרחש בשנת שתיים למלך נבוכדנצר על בבל, ושבעים שנה מאז הסתיימו בשנתו הראשונה של כורש, אשר מלך בפרס אחרי דריוש.

חשבון זה הוא אמיתי. אכן כורש נתן רשות ליהודים לחזור לארץ ישראל, והיתה זו פקידה, שה' פקד את עמו לשוב לארצו.

הפסוק אף מגדיר זאת כתום שבעים השנה, כדכתיב - "וּבְשֵׁנַת אֶחָת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לְמַלְכוּת דְּבַר ה' מִפִּי יְרֵמְיָהּ הַעֵיר ה' אֶת רוּחַ כְּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס".

כידוע, פקידה זו לא היתה מושלמת. לא כולם עלו, וגם כורש עצמו ביטל את רשותו, ואסר לבנות את בית המקדש. וכאן היתה מבוכה גדולה, שמא החמיצו את השעה (עיין שר השמים פ"ו ופנ"ח ע"ט).

[ג] חשבון שלישי של 70 שנה מתחיל מיום גלות החרש והמסגר.

גלות החרש והמסגר התרחשה 11 שנים לפני חורבן בית המקדש הראשון, שהיא שנה שביעית לכיבוש ירושלים, ושנה שמינית למלכות נבוכדנצר.

שבעים שנה אח"כ היו שנת שלוש למולכו של אחשורוש, וכך דורשת הגמרא במסכת מגילה דף יא: -

"**בימים** ההם, כשבת המלך אחשורוש. אמר רבא, מאי 'כשבת'? לאחר שנתיישבה דעתו. אמר - בלשצר חשב וטעה, אנא חשיבנא ולא טעינא".

אמר אחשורוש בליבו, הנה עברו 70 שנה מיום גלות ישראל מארצו, והקב"ה בפועל לא גאל את ישראל [כאמור, היתה "פקידה", ולא גאולה שלמה]. סימן הדבר, שהתיאש מהם הקב"ה ושוב לא יגאלם.

בעריהם, בכל מדינות המלך אחשורוש, לשלוח יד במבקשי רעתם" (ט ב).

וכן על זה הדרך, המן אמר בליבו - "למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני" (י), ובסופו של דבר הוא היה זה אשר הרכיב את מרדכי היהודי על הסוס, וקרא לפניו - "ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו" (י ב).

המן הכין את העץ לתלות עליו את מרדכי, ונתהפך הדבר - "ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי" (י).

רציתי להציג 'ונהפוך הוא' נוסף, שאינו כתוב בפירושו במגילה, אך בהחלט הוא עולה מתוך דברי חז"ל.

כידוע, נגזרה הגזרה על גלות בבל שתארך 70 שנה (ימייכו כ"ט).

ביחם לשאלה מאימתי סופרים את אותן 70 שנה, מתי הן מתחילות ומתי הן מסתיימות, הביאה הגמרא במגילה דף יא: ארבע שיטות, שמתוכן שלוש **וחצי** נכונות.

הכיצד?
מחשבת הגמרא:

[א] חשבון ראשון של 70 שנה מתחיל מיום עלות נבוכדנצר לשלטון בארצו.

נבוכדנצר מלך 45 שנה, אחריו מלך אויל מרודך 23 שנים, וכעבור שנתים למלכות בלשאצר, עברו 70 שנה.

אמר בלשאצר בליבו - הנה עברו 70 שנה, וישראל לא נגאלו. אם לא נגאלו בזמן, ממילא יתר לא יגאלו. ערך בלשאצר משתה גדול, שבו הוא הוציא את כלי המקדש והשתמש בהם. מיד רדה יד מן השמים, וכתבה על קירות ארמונו "מנה מנה תקל ופרסין".

באותו לילה באו חיילי פרס ומדי בראשות דריוש המדי, כבשו את מלכות בבל, והרגו את בלשאצר.

על מלך בבל ועל הגוי ההוא נאם ה' את עונם ועל ארץ כשדים ושמתי אתו לשממות עולם.

ירמיהו (טו ט): כִּי כֹה אָמַר ה' כִּי לִפְנֵי מַלְאֲאֵי לְבָבָל שְׁבַעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וְהִקְמַתִי עֲלֵיכֶם אֶת דְּבַרֵי הַטּוֹב לְהַשְׁיֵב אֶתְכֶם אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה.

דניאל (ט ז): אֲשֶׁר הָיָה דָבָר ה' אֶל יִרְמְיָה הַנְּבִיא לְמַלְאֲוֹת לְחַרְבוֹת יְרוּשָׁלַם שְׁבַעִים שָׁנָה.

הפסוק הראשון, בירמיהו כה יא, עוסק בחשבון הראשון, שמלכות בבל תתקיים 70 שנה. במשך 70 שנה הגויים יעבדו את מלך בבל, ובתום 70 שנה מלך בבל יסיים את תפקידו.

עם ישראל אינו מוזכר בפסוק זה.

הפסוק השני, בירמיהו ט כט ב, עוסק בחשבון השני, שעם ישראל יפקד כעבור מלאת 70 שנה לבלל [כלומר, לכיבוש ירושלים על ידי בבל].

והפסוק השלישי עוסק בחורבות ירושלים, שהמקדש וירושלים יהיו חרבים במשך שבעים שנה.

הזכרנו לעיל את חשבוננו של אחשוורוש, ומשתה הנצחון שלו על עם ישראל ואלהי ישראל. האם באמת לא קרה אז מאומה ביחס למקדש?

על-מנת להבין מה קרה במשתה אחשוורוש, צריך להקדים מה קרה באותה תקופה בירושלים.

כידוע, כורש נתן ליהודים לשוב לארץ ישראל. מעט מאוד שבו. 42,360 יהודים, ככתוב במקרא. כעבור זמן לא רב כורש ביטל את הרשות, והמצב בארץ לא היה פשוט.

בספר עזרא פרק ד', מתואר כי הגויים בארץ, צרי יהודה ובנימין, שלחו מכתב שטנה למלך פרס נגד בוני המקדש, והם הצליחו לבטל את העבודה מימי כורש, כל ימי אחשוורוש, עד מלכות דריוש השני, שבספר חגי נכתב שבימיו נבנה בית שני.

מה עשה אחשוורוש? עשה משתה, המסמל את נצחוננו על פטרונם של ישראל.

אומרת הגמרא, שלבש אחשוורוש בגדי כהונה נ'יקר תפארת גדולתו], והשתמש ב'כלים מכלים שונים' - כלי המקדש.

כבלשאצר בשעתו, הוא רצה לבטא בכך את אובדנו של עם ישראל לנצח, וחגג את נצחוננו על מושיען של ישראל.

לכאורה, חשבוננו של אחשוורוש היה מוטעה. לא קרה דבר הקשור לישועתן של ישראל באותה שעה. אך לא היא, כפי שיבורר בהמשך.

[ד]

חשבון רביעי של 70 שנה מתחיל מיום חורבן המקדש.

ביהמ"ק חרב בשנת תשע עשרה שנה למלכות נבוכדנצר, ולפי החשבון, הרי ש-70 שנה אח"כ הם 14 שנה למלכות אחשוורוש.

והנה, דניאל איש חמודות עשה את החשבון - הגיע הזמן, ועדיין בית המקדש לא נבנה. "ואני דניאל, בינתי בספרים, מספר השנים אשר היה דבר ה' אל ירמיה הנביא, למלאות לחורבות ירושלים שבעים שנה" (דניאל ט ז). ודניאל מתפלל שם תפילה קורעת לב אודות הבית החרב, והעיר השוממה - תפילה שחלקים ממנה מופיעים בתחנן של שני וחמישי.

אך אומרת הגמרא במגילה (טז), שדניאל טעה בשנים מקוטעות.

אמנם דניאל טעה בשנים מקוטעות, אך החשבון העקרוני למנות מזמן חורבן ביהמ"ק היה נכון, ושבעים שנה אכן מתמלאות בשנת שתים לדריוש [השני].

אכן בשנה הזו שבי ציון בונים את ביהמ"ק השני (חגי א יב).

ואכן, בפסוקים מופעים שלושה סוגים של חשבון 70 השנים:

ירמיהו (כג ו-ז): וְהָיְתָה כָּל הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחֶרֶב לְשִׁמָּה וְעִבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל שְׁבַעִים שָׁנָה. וְהָיָה כְּמַלְאֲוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה אֶפְקֹד

אפילו כאשר אחשוורוש חפץ לעשות רצונה של אסתר, הוא מגדיר עד היכן נתונה הסכמתו -

כותב רש"י על הפסוק **"עד חצי המלכות"** (א ד) - "דבר שהוא באמצע ובחצי המלכות הוא בית המקדש שהתחילו לבנותו בימי כורש וחזר בו וצוה לבטל המלאכה ואחשוורוש שעמד אחריו גם הוא ביטל המלאכה. ופשוטו של מקרא - אף אם תשאלי ממני חצי המלכות אתן לך".

אלא שרשבש"ע גבהו מחשבותיו ממחשבות בני האדם, והוא משחק בהן כרצונו.

על-מנת להבין איך הקב"ה מנהל את העניינים, צריך לחזור למשתה אחשוורוש בתחילת המגילה.

כידוע, אחשוורוש עשה משתה לכל שריו ועבדיו. במשתה זה הוא רצה להראות העמים והשרים את פניה, אך לא עלתה בידו. ותמאן המלכה ושתי לבוא כדבר המלך אשר ביד הסריסים ויקצף המלך מאד ותמתו בערה בו (א-ב ט).

המלך מתיעץ מה לעשות במלכה ושתי, בסופו של דבר ממוכן נותן למלך עצה, למצוא למלך מלכה אחרת. "וייטב הדבר בעיני המלך והשרים ויעש המלך כדבר ממוכן" (ב ט). וכך במשך כמה שנים מחפשים לאחשוורוש נערות בתולות טובות מראה, עד שבשנת שבע למלכותו הוא לוקח את אסתר למלכה.:

יש כמה דעות בגמרא במגילה יב: מי היה זה אותו ממוכן. נמשיך את המהלך לפי הדעה שממוכן זה המן.

המן משיא את העצה שהתקבלה על ידי אחשוורוש, והמלך מכיר לו טובה. "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן" (א ב). אם נחזור למטרה שלשמה המן הגיע לשושן, הרי שכעת הניצחון שלו מושלם. הוא ראש השרים, הקרוב ביותר למלך, והוא דואג היטב שבית המקדש לא יבנה.

גם למרדכי יש מטרה, והיא בניין המקדש.

אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה כאשר צוה עליה מרדכי (ג ט).

מי היו צרי יהודה ובנימין?

כותב רש"י במגילת אסתר (ט י) - **"עשרת בני המן**. ראיתי בסדר עולם - אלו עשרה שכתבו שטנה על יהודה וירושלים כמו שכתוב בספר עזרא (טו טז) ובמלכות אחשוורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה על ישיבי יהודה וירושלם, ומה היא השטנה - לבטל העולים מן הגולה בימי כורש שהתחילו לבנות את הבית והלשינו עליהם הכותים והחדילום, וכשמת כורש ומלך אחשוורוש והתנשא המן דאג שלא יעסקו אותן שבירושלים בבנין ושלחו בשם אחשוורוש לשרי עבר הנזהר לבטלן".

כלומר, המן ובניו היו בירושלים, והם נסעו משם לשושן הבריה כדי לבטל את מלאכת בניין המקדש. נסעו והצליחו. אחשוורוש ביטל את המלאכה כל ימי מלכותו.

גם מרדכי כבר היה בירושלים.

בספר עזרא כתובים שמות העולם ארצה, ומרדכי אחד מהם:

עזרא (פסל ג ט-ב) ואלה בני המדינה העלילים משבי הגולה אשר הגלה (נבימניור) נבוכדנצר מלך בבל לבל וישבו לירושלם ויהודה איש לעירו. אשר באו עם זרפכל ישוע נחמיה שריה רעליה מרדכי בלשן מספר בגוי רחום בענה מספר אנשי עם ישראל.

כותב הרלב"ג: **מרדכי**. הוא אשר היה יושב בשער המלך בימי המלך אחשוורוש. ואל תתמה איך יצא מירושלים אחר שנכנס שם, כי מפני השטנה שכתבו אחשוורוש ושאר מלכי פרס להשבית המלאכה, הוצרכו לצאת משם להשתדל בכל עז בהשלמת הבנין אחר שימצאו חן בעיני מלכי פרס.

כלומר, מרדכי והמן היו מכרים ותיקים, שניהם באו לשושן לשם אותה מטרה: בית המקדש. המן כדי להרוס, ומרדכי כדי לבנות. ובינתיים המן מצליח.

באותו משתה הלכה ושתי,
שבקבות כך הומלכה אסתר,
שממנה נולד דריווש,
שתחת מלכותו נבנה המקדש!

פלאיים הדברים!

אחשוּרוּשׁ עשה משתה, שהיה אמור לשמש כמשתה נצחון על ביטול בנין המקדש. באותו משתה עצמו נשתל הגרעין לבניין המקדש.

ממוכן הוא המן. המן, שבא כמיוחד מארץ ישראל אל שושן הבירה, כדי לבטל את בניין המקדש - הנה הוא עצמו, זורע את הזרע להקמת בית שני.

מרדכי נכשל במשימה שלו. הוא לא הצליח להביא לבנין המקדש. אך דווקא המן, שעל פניו נראה ש'הצליח' לבטל את בנין המקדש - הוא זה שבסופו של דבר הביא לבניינו!

ולא עוד, אלא הדבר נעשה בשעה שאחשוּרוּשׁ חגג את הניצחון שירושלים לא תבנה עוד!
אכן - ונהפוך הוא!

מן הרשע הגדול ביותר, יוצא בדיוק הפוך מכוונת המרשיע!

"חייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי".

כבר איננו יודעים להבחין מעשיו של מי הועילו יותר לבנין בית שני,

האם מעשיו של מרדכי, שבא לעשות השתדלות אצל המלכות הפרסית למען העניין,

או שמא מעשיו של המן הרשע, היו אלו שהכריעו את הכף, עד שנראה כי דוקא דרכו דאג הקב"ה לקיים את בריתו.

"ונהפוך הוא, עד דלא ידע".

מרדכי חושב, שאם אסתר בבית המלך, אפשר שעל ידה תימצא הדרך להביא את אחשוּרוּשׁ להסכים לבנין המקדש. אלא שהוא מכיר את הנפשות הפועלות, את אחשוּרוּשׁ הרשע מתחילתו ועד סופו, ואת המן שנתמנה להיות ראש השרים. הוא יודע, שאסור שידעו שהיא יהודיה, אחרת ינטרלו את המחשבה שלו.

לכן הוא מצווה לשמור על כך בסוד גמור. עד שיגיע היום, ויהיה אפשר לנצל את ההזדמנות להביא לבניין המקדש.

אך ההזדמנות אינה מגיעה. אחשוּרוּשׁ לא לוקח סיכון. אפילו בשעה שהיא נושאת חן בעיניו, הוא מגדיר היטב היכן הגבול. "עד קְצֵי הַמְּלָכוֹת".

בסופו של דבר המקדש נבנה בימי דריווש, שהוא בנם של אחשוּרוּשׁ ואסתר.

בתחילת ספר תגי, על הפסוק "בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיוֹשׁ", כותב רש"י - "הוא דריוש מלך פרס שהיה אחר אחשוּרוּשׁ וּמְצִינּוּ בַמֶּדְרֵשׁ וַיִּקְרָא רַבָּה שְׁבַנָּה שֶׁל אֶסְתֵּר הִיּוּ". יוצא, שאחרי מות אחשוּרוּשׁ נבנה המקדש.

אלא ש"יושב בשמים ישחק, ה' ילעג למו" (ספ"לס ז 7).

נתבונן כעת ונראה איך הקב"ה מנהל את העולם, ועד כמה בפורים מתקיים בנו "ונהפוך הוא!"

שאלנו, האם בשנת שלוש למלכו של אחשוּרוּשׁ, קרה דבר בעניין המקדש?

התשובה היא - כן!

לא דבר הנראה לעין בשר, אך ריבוננו של עולם - ארג שם את החוטים לבניין המקדש.

אשר ישלטו היהודים הרב אבא שלמה גולדברג

באמת רוצה לשמוח, ולקיים מנהג ישראל קדושים הממלאים בפורים פיהם שחוק בעולם הזה (משנה שכי למן נעל האס הנניס שמסה או"ח 3 ב, שנות יעקב ח"א קפג, וזיינו רעק"א גליון) - בא יחדיו ניכנס לטיול קסום במשעולי הגן והבוסתן, ואז כשנפתח את העיניים, ונקום ממיטות הזהב והכסף, אז ימלא שחוק פינו, ימלא,

לגמרי ימלא... כי על מנת שתוכל לחגוג כראוי, את שמחת "אשר ישלטו היהודים" - עליך להיכנס אל חצר בית המלך הפנימי, ולראות איך כל התפאורה - גלילי השש, המלך והשרים - באים להעביר מסר אחד, והמסר הוא 'הנהגת ההסתר'. "אסתר מן התורה מנין? ונאכי הסתר אסתיר" (טוין קלי"ט) - בגתן ותרש, שעשגז וזרש? לא יקירי, עדיין לא תפסת את הפרנציפ, המלך? זה מלכו של עולם, חרבונו הזוגגן? זה בכלל אליהו הנביא. המטרה היא שתפנים שיש מנהיג לבירה - לא מנהיג שיכול לשבור את הבירה, לא, הוא מנהיג את הבירה בעצמה, הוא שולט במצב ומבפנים, הוא לא רק יחיד ומיוחד בעולמות העליונים, ועושה שם כרצונו, יותר מזה - אפילו בתוך הטבע האטום

והמסתיר, הוא יתברך יחיד, אין יחידות כמוהו, והוא פועל בו כבתוך שלו, ואותו הכסיל שינסה לפעול בנגוד לקו האהי - סופו שיגלה שהוא בעצמו היה גדול מקדשי השם, אלא שהגילוי הזה יכול לקרות גם במרומי של עץ חמישים אמה. וכדי שנוכל להביין את זה שאפילו הטבע והגשם הוא בסך הכל כלי שרת בידי יתברך, על הישועה

אשריכם בתייהם של ישראל קדושים, ומה כסם יום של חולין, ככס שוכנת שכניה, ואף כי בתוך טומאתם, מה תאמרו בשעה בה רנים יושביכם, גלים בדיצת ישועתו של מקום, מרקדין כנגד הא' המושיע, הנפרע לנו מצרינו. וכבר העידו עדים נאמנים, שבעיניהם היו רואים לבתייהם של

ישראל קדושים, כיצד הבתים עצמם אף הם היו רוקדים, כנגד המברכים, עד שאלו ואלו בשיר משוררים - "ונהפוך הוא, אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם". אבל רגע, סליחה שאני מפריע באמצע השמחה, פשוט אני גם רוצה להצטרף לריקודים, אבל אני לא מבין מה משמח בזה, מה לנו אם "ישלטו היהודים", וכי אנו רוצים לשלוט על עם זר? מה אכפת לנו מהגויים? [ונא לא לשכוח - אנחנו בכלל באמצע גלות פרס]. וכי לשלוט על הגויים אנו מתאווים? והלא כבר כתב הרמב"ם - "לא נתאוו החכמים והנביאים לימות המשיח, לא כדי שישלטו על כל העולם, ולא כדי שירדו בגויים, ולא כדי שינשאו אותם העמים". מה לכם ולנו, תנו לנו יבנה וחכמיה, והניחנונו לנפשנו!

- תגיד לי, כואב לך שאנחנו שמחים, האם זה התפקיד שלקחת לך, להרוס שמחות לאנשים? ואני בכלל חשבתי שפה זה הביטאון של האנשים האופטימיים...

- נכון, אבל גם לקרוא את המגילה לוקח עשרה פרקים עד שמבינים את השמחה. אז אם אתה

נס פורים הוא אותו נס של גאולה אחרונה, אותו נס שהעולם הזה - הוא בעצמו המוכיח ועד הגדול ביותר, כי אין כהשם אהינו. כי כל הניסים שהם מתחזק לגדרי הטבע - הם מלמדים אותנו את כוחו של הקב"ה, ובימות המשיח לא זה הנושא, אבל פורים - שמלמד אותנו שהשם יתברך מנהיג עולמו בתוך הטבע - זה לימוד שמתאים לימות המשיח

השם הגדול, העולה דווקא מההוכחה שה' שולט בתוך הטבע כרצונו!

נמצאת למד, כי דווקא ההבנה שניסי הטבע הם גילויי שמו יתברך, כדברי הגמרא על הפסוק של גאולה אחרונה שאומץ לפורים – "והיתה לה' לשם – זו מקרא מגילה" היא זו שגורמת "לאות עולם לא יכרת – אלו ימי פורים" (מגילה י).

וז"ל הקדושת לוי בקדושה שניה – "ועתה נבאר למה שאמרו חכמינו ז"ל כל המועדים בטילים חוץ מימי פורים... כי בימות המשיח יתקנו כל הטבעים ופרה ודוב תרענה, וכל הטבעים יעשו דוקא רצון עם בני ישראל ולא יצטרכו כלל לניסים בשינוי טבעים, כי הטבעים יתקנו לימות המשיח והטבעים יהיו מוכרחים לעשות רצונו יתברך שמו ורצון עמו בית ישראל... והנה כל המועדים המה זכר ליציאת מצרים... שראו בשנוי הטבעים חידוש העולם אותות ומופתים המורה על חידוש העולם, והנה לעתיד לבוא לימות המשיח אשר כל הטבעים יהיו מוכרחים שיעשו כרצון עמו בית ישראל ואפילו על פי הטבעים לא יוכל לעשות נגד רצון לשום אחד מבית ישראל ולכן המועדים בטילים, כי המה מורים על יציאת מצרים אשר היה אז ניסים ונפלאות בשינוי טבעים. והנה לימות המשיח לא יצטרכו לשנוי טבעים לכן כל המועדים בטילים, כי טעם המועדים... ולימות המשיח לא יצטרכו לשינוי טבעים, כי הטבעים יהיו מתוקנים. אכן הארה דפורים שהוא מורה שהטבעים נתקנו שהיה נס בתוך הטבעים הוא דוגמא לימות המשיח שאז הטבעים יתקנו ולכן לעתיד לבוא ימי הפורים לא נבטלים."

וכבר היה מזמר המשורר האהוב לאהיו, נעים זמירות ישראל – "בשוב ה' את שיבת ציון... אז ימלא שחוק פיניו", ודרשוהו רבותינו ז"ל – ש"אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה". **בעולם הבא** אתה יכול למלאות פיך שחוק כחשקך, ואין

להתגלגל אך ורק בחומרים טבעיים, כי רק כך נוכל להשכיל ביחודו של מקום, וכמו שמצאנו בגמרא ירושלמית, שנס פורים הוא כמו גאולה אחרונה בתהליכיות שלו, מה שנקרא 'קמעה קמעה' [כמבואר בפרק חלק, שזה המאפיין המרכזי של גאולה בדרך טבע], וז"ל בריש ברכות – "רבי חייא רבא ורבי שמעון

בן חלפתא הוו מהלכין בהרא בקעת ארבל בקריצתה וראו איילת השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רבה לרי' שמעון בן חלפתא כי רבי כך הוי גאולתן של ישראל בתחילה קימעה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת... כך בתחילה (שם) ומרדכי יושב בשער המלך, ואחר כך (שם) ויקח המן את הלבוש ואת הסוס, ואחר כך (שם) וישב מרדכי אל שער המלך, ואחר כך (שם) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, ואח"כ (שם) ליהודים היתה אורה ושמחה". הבנת את זה – הבנת את פורים, לא הבנת? תעלה על 402 ותתחיל פורים מהתחלה.

ולכן זו הסיבה שפורים אינו

מתבטל בימות המשיח – כי נס פורים הוא אותו נס של גאולה אחרונה, אותו נס שהעולם הזה – הוא בעצמו המוכיח ועד הגדול ביותר, כי אין כהשם אהינו. כי כל הניסים שהם מחוץ לגדרי הטבע – הם מלמדים אותנו את כוחו של הקב"ה, ובימות המשיח לא זה הנושא, אבל פורים – שמלמד אותנו שהשם יתברך מנהיג עולמו בתוך הטבע – זה לימוד שמתאים לימות המשיח, וכמו שמזהיר הרמב"ם (מלכים ומלחמותיהם א' א) – "אל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו שהטיפשים אימרים". ובפרק יב שנה באזהרתו – "אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם או יהיה שם חידוש במעשה בראשית, אלא עולם כמנהגו נוהג". כי אם תעלה על הלב שהמשיח צריך לעשות ניסים שאינם מגדרו של עולם, אתה מפסיד את יחוד

רצופים סירב משה רבינו למלא שליחותו של מקום לגאול את ישראל ממצרים, משום שהגאולה היא הייתה עתידה להיעשות על ידי נסים ונפלאות שלא כדרך הטבע, ומשה רצה שהגאולה תהיה בדרך הטבע.

והביאור בזה, שיחוד ה' העולה מתוך גאולה

בדרך הטבע איננו רק תוספת מעלה, אלא הוא תכליתה של הבריאה כולה, כי "כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בראו אלא לכבודו, שנאמר 'כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו'. ואומר ה' ימלוך לעולם ועד" (ישיבה 6) ויש להקשות, והלא שמו נשגב היה בטרם כל יציר נברא? ומה כבוד לו כי צמצם אורו לברוא עולם גשם המלא טנוף ואפילה? הלא רק פגיעה בכבודו היא? ואף אחר הבריאה, לא אבה תהילה ממשרתיו הטהורים, אשר אימתו עליהם? אלא אדרבה היא הנותנת - אין לו ענין בכבודם של אלו שמוראו עליהם, לפי שהוא גלוי להם בלא הסתר. מטרת הבריאה היא שדווקא כאן בעולם הטבע הגס - יתגדל ויתקדש שמה רבה. דווקא מי שאינו מכיר גדולתו - ואף על פי כן מכבד - הרי הוא תכלית הבריאה.

ואם כן כאשר באים לתקן עולם זה במלכות ש-די, לא יתכן שיצטרכו לזה נסים שלא כדרך הטבע, כי שבירת הטבע ועקיפתו לא תתקן כאן דבר, אלא תחשב היא לבריאת עולם חדש, עולם שאינו מסתיר את אור פניו, כי הנה נגלה הוא בכבודו, והלא מטרת העולם היא שכאן מתוך ההסתר יתברר שאין עוד מלבדו, שפה מבלי גילוי אור פניו - יתגלה שהוא השולט באופן בלעדי בכל מרחבי הטבע, אשר מנהיג כרצונו בגשם ברשע ובגסות. ואם כדי לתקן עולם בגאולה אחרונה, בשיבת ציון ובפורים היונק ממנה, היו נסים השוכרים את הטבע - אזי עולם הטבע הזה

מפריע, כי שם בעולם הבא כבוד השם מאיר, ואין מפגיע, אבל כאן בעולם הזה מקום החושך והטנופת, מקום בו שמו הגדול מכוסה ונעלם - אף אנו מרציניים פנינו. שמה תאמר למלאות פין שחוק בעולם הזה בזמני נסים גלויים, כשהשמים ושמי השמים נגלים לפניך - לא ולא! אם הגעת

למצב של עולם הבא, הרי מילוי שחוק בעולם הבא כבר אמור, אך בעולם הזה הרי עדיין נשאר חילול השם בתוקפו ממקודם, הרי פרעה וחילותיו עדיין מהותם הוא ניאוף שמו יתברך, אלא שיד העולם הכריעתם, נס כילויים מן העולם בדרך לא טבעית השאיר את הטבע לא מתוקן, חשך ועצוב, ולכן אסור למלאות פה שחוק בעולם הזה. אלא שאז באים פורים ושיבת ציון ומוכיחים - העולם הזה הוא חשך? הצחקתם אותנו! אתה החושך, אתה ההסתר, אתה הקידוש השם בעצמך. ולכן עכשיו כשאנו מגלים ש"אז יאמרו בגויים הגדיל ה' ", וכל שרי המדינות והאחשדרפנים והפחות ועשי המלאכה אשר למלך מנשאים את היהודים, וכל הטבע והגויים זה רק אמצעי שימוש, איך להביא

לכבוד ה' ולממשלת היהודים - זה הזמן למלאות פה שחוק כאן בעולם הזה, כי כאשר הנס הוא חיצוני לטבע, ומוצנח מהעולם הבא, העסק שלנו עם הגויים מסתיים בהיותם מאכל ערב לדגי ים סוף, אולם כאשר עסוקים בשיבת ציון ובגדלות ה' בעולם, זה מסתיים ב"ישלטו על כל העולם" ו"ינשאו אותם העמים" וב"אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם".

הנה עכשיו, כאשר מילאנו פינו שחוק, נוכל מתוך שמחה של מצווה לברר עומקה ומתקה של סוגיה זו, סוגיית שמחת גאולה דרך טבע כפורים ובשיבת ציון, וז"ל הר"י מרוזין, הובא בעירין קדישין (תלפ 6, עמ' 58) - "הם רוצים דווקא גאולה ניסית, אך אינו אוחו בכלל מופתים. שבעה ימים

הנביאים בהרבה מקומות, ונמצא שמו הגדול מתייחד. וכבר כפר בזה מי שכפר, ואמר "דבר של דופי הטיל בתורתו - 'ואחות לוטן תמנע' ", יצאה בת קול ואמרה "אם ריק הוא - מכס הוא ריק", כי הלא לא בראם הקב"ה אלא לכבודו, ודרשוהו רבותינו, שהיו מלכים ושלטונים מתאווים להדבק בזרעו של אברהם אבינו.

דע לך אחי, אם תמהת בדעתך מפני מה הרבה הקב"ה בעולמו תמנעים ולוטנים רבים לאין תכלית, אל נא תרע, לא נבראו אלה אלא לגלות באיים רחוקים את תאוותם להדבק בזרעו של אברהם, ונמצא כי דווקא בו במקום אשר חשבתו לתכלית מקום שליטת החיצונים, מקום עומק טומאת הגופים - בו במקום מתאווים להדבק בזרעו של אברהם, ונמצא שמו של מלך מלכי המלכים מתעלה ומתקלס, כי החכמים והנביאים - זרע ברוך ה' - מתאווים לימות המשיח כדי להשיג מעלת ישראל הראוי להם, ומתאווים להדבק באהיהם צור חסיו בו, אבל הקב"ה נתאוהו שיהיה לו דירה בתחתונים, שיהיו מלכים ושלטונים מתאווים להדבק בזרעו של אברהם אבינו - "כדי שישלטו על כל העולם, ושירדו בגויים, ושינשאו אותם העמים", ונמצא ה' אחד.

ובדה בשעה שכל הפושט יד נותנים לו, נבוא לפני המלך נפול לפני רגליו, כמנהג ישראל קדושים בסעודת פורים, ונאמר - "רבונו של עולם, הלא אתה בראת עולמך, ובראת בו לוטנים ותמנעים רבים אין מספר, לקדש את שמך, אנא רחם על יושבי תבל ארצך, מעשי אצבעותיך, הסובלים והמעונים מבלתי יכולת בא אל תכליתם, אנא ברחמיך הרבים, רחם עליהם והשלט עליהם את ישראל נחלתך", ועלינו נבך ונתחנן לפניו - "אנא צור ישראל [שם הממונה על הגאולה] אהיה אשר אהיה [אשר ישלטו היהודים המה] קומה בעזרת ישראל, ומלא פינו שחוק, כאן בעולם הזה.

הננו מוכנים ומזומנים לקיים מצוות עשה מדברי סופרים, של "אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם" לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה. ■

המקולקל הרי היה נשאר מקולקל, אלא שתמורתו צמח עולם מלאכי ומקסים, אך חסר תועלת. זאת, מפני שבהתערבות חיצונית עדיין לא היה מתברר שהטבע עצמו - גם הוא משמש קמיה מלכא. רק כאשר הגאולה תבצע על ידי השימוש בטבע עצמו - אזי יתחבר כבוד ה' המרומם, השייך למלאכים שאין להם התמודדות ולניסים גלויים, יחד עם כבוד ה' המיוחד של גלומי גוש וניסי הטבע, ומיניה ומיניה יתקלס עילאה!*

כאן זה המקום בו נכנסים הגויים לתמונה - הרי גם אותם ה' ברא לכבודו, אנו גם מתפללים שיתקדש שמו באיים רחוקים, שיכירו וידעו כל יושבי תבל וידע כל פעול כל אתה פעלתו, ואם יתרחש נס גלוי ובריות שלמות אלו יקבלו לפתע השגות גבוהות, ותעלם מהם היכולת להרשיע - מה תועלת יש בגויים מלאכים? יחשב הדבר שהאיים הרחוקים עדיין רחוקים הם, וחילול ה' העולה מתוך ערלת לבכם של גסי השכל ישאר כשהיה, ופנים חדשות באו לכאן, כך שבעולם הזה חלילה לא נתיחד עדיין שמו כלל, וגויים אלו - שנבראו לקדש שמו דווקא בצורתם - לא באו לתכלית כלשהי, אלא שרובבות עולמות המלאכים נוסף סניף נוסף של מלאכים גויים, וכדי בזיון וקצף.

ואת התשובה לזה הכין הקב"ה אשר בראם, והיא שהדרך שלהם לקדש את שמו יתברך היא דווקא מכח הריחוק שלהם, כאשר הם יכירו שהשם **אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל** מלך, כאשר הם מנשאים את היהודים החתומים בשם ה', ומכירים כי עם ה' אלו, וראוי להם לכבדם - בהבנה קלה ופשוטה זו הם באים אל תכליתם, וכמבואר דבר זה בדברי

[*] מלבד עזות המצח לתבוע כפה מרבש"ע - אני דורש שתנאל אותי דווקא כך וכך - ויותר מזה, שחלילה והם כביכול אין אפשרות להתמודד עם הקלקולים שנהיו בעולם, וחייבים בריאה חדשה כדי לצאת מזה, המה' יפלא כל דבר? ושרא ליה מריה...ולגבי מאמרי חז"ל שהוכירו ניסים לא טבעיים, עיין ברמב"ם מלכים ומלחמותיהם יב ובנו"כ, ובמורה האריך להסביר, ובאברבנאל בישועות משיחו, ובמהר"ל נבגורות השם, ועיין מאמרנו בשב דנחמתא, וגם גילוי כבוד ה' בחוש שיהיה בסוף - יהיה רק אחרי שהעולם יתקן כטבעו.

עיונים בדרכי העבודה

הרב אליהו ברים

[פרק כד]

"בסדר... הנושא הזה באמת סקרן אותי."

- **למעשה**, בשיחה הקודמת השארנו מספר שאלות שלך בנושא הזה פתוחות. אך אתחיל דווקא מנקודה אחרת. מתגובה שלך. אזכיר את המהלך של השיחה הקודמת. טענת שהאיפוס של היחס החברתי משאיר בך הרגשה של בדידות, מכך שלמעשה אין משמעות לדעתם של הסובבים אותך עליך. על כך אמרתי, שעליך ליהנות מהאהבה שמגלה השבח שקיבלת ולא מהרגשת החשיבות שהוא נותן. אך אתה חשבת שאני מתכוון שההנאה מהאהבה אמורה להיות המוטיבציה שלך לעבוד במקום ההערכה. אתה זוכר מה הגבתי?"

"אה... כן. אמרתי, שזה נשמע לי ממש בזוי! לעשות מעשים כדי שיאהבו אותי? אני ילד קטן?"

אהבה או כבוד?

- **יפה!** נראה שגם עכשיו זה מה שאתה מרגיש... ולמעשה אתה צודק בהרגשה הזו. אדם בוגר אינו אמור לעשות מעשים כדי לקבל אהבה. זה מתאים לילדים. אך לכאורה, לפי מה שאמרנו בשיחה הקודמת, הרי החסר הבסיסי ביותר של האדם הוא הבדידות! והפתרון לכאורה הוא לקבל אהבה! נכון? אם כן, מדוע ברור לך שזה לא זה?"

"אני לא יכול לענות לך מבחינה תורנית, אך מתוך ההרגשה שלי - לקבל אהבה אינו ממלא לי את הצורך בחברה. זה לא פותר את הבדידות! חברה זו הדדיות. חבר! לא אבא ולא רב! מישהו ברמה שלי שאוהב אותי ואני אותו!"

- **יפה מאוד!** לכאן רציתי להגיע. אתה מבין שישנן מערכות שונות של אהבה. אב ובנו, רב ותלמידו, ולעומתם - חברים. יפה. ומה לגבי

"עברו עברו בשערים פנו דרך העם סלו סלו המסלה סקלו מאבן הרימו גם על העמים".
(ישעיהו ס"ג)

"שבעה שמות יש לו ל'יצה'ר... ישעיהו קראו מקשוף, שנאמר (מ"ז): 'ואמר סלו סלו פנו דרך הרימו מקשוף מדרך עמי', יחזקאל קראו אבן..."
(סוכה נ"ב)

- **"שלום בן-ציון! מה שלומך?"**
"ברוך ה'! נפלא!"

- **"או, איזו תשובה משמחת! אתה כבר מרגיש את ההשפעה של ההתנתקות וההתנתקות מהתלות ב'דעת הקהל'?"**

"כן. ברוך ה'. מאז השיחה הקודמת בה עמדת על ההבדל שבין ההנאה מההערכה לבין ההנאה מאהבה, אני בוחן את התחושות שלי כאשר אני מקבל מחמאה וכדו', ורואה האם אכן אני מקבל חיות מהרגשת החשיבות השקרית שנותנת המחמאה או מהיחס החיובי של נותן המחמאה. אין ספק שזו רמה אחרת. או דוגמא אחרת, אם בעבר הייתי חושש לעשות מעשה שעלול לגרום לאי מי להעיר לי עליו, למשל, לפתוח את החלון במקום ציבורי או לסגור אותו וכדו', הרי שכעת אני מזכיר לעצמי שדעתו עלי אינה מעלה ואינה מורידה, ועושה מה שנכון לעשות. זהו שינוי משמעותי מאוד עבורי."

- **"פיש... ברוך ה'!** אני שמח לשמוע. היום רציתי להמשיך בנושא בו עסקנו בשיחה הקודמת, הנושא של האהבה. לא 'מצוות האהבה' אלא במערכות של האהבה בין אדם לחברו. גם מפני שזהו נושא חשוב שהואיל ואתי לידן כדאי לדבר עליו, וגם מפני שהוא יהווה הקדמה נצרכת למה שקראנו 'העבודה האמיתית' בנושא של ההערכה העצמית והמסתעף ממנה."

- "הקשר לענייננו הוא, שהבלבול בין ההערכה והאהבה שבארנו - למעשה יש בו מן האמת. כי בהערכה או בכבוד יש באמת מימד שקשור באהבה. הדרך של האיש לקבל את האהבה היא בצורה של הערכה. ולכן היא באמת מספקת את החסר עליו דיברנו. ועל כן ההבחנה אותה הבחנו חשובה מאוד, כדי שגם ההנאה של ההערכה תתפרש כאהבה ולא כצורך זול ושקרי בערך מזויף."

"הכנסת כאן עוד מושג. כבוד. מה היחס שלו לכל הנושא?"

משפיע, מקבל או שותף

- "הוא קשור, אך ברשותך לא נעסוק בזה כעת. נמשיך. אמרנו קשר של הורים לילד קטן, הם אמורים לתת לו אהבה והוא המקבל. איש לאשה - היא מושכת ממנו אהבה על ידי שהיא נותנת לו כבוד, והיא המקבלת ממנו את האהבה שהוא נותן. חברים, כפי שאמרת. הדדיות. לפעמים נותנים ולפעמים מקבלים. מה לדעתך גורם להתחברות של חברים?"

"לא יודע להגדיר. משהו זורם ביחד..."

- "נכון. הרגשה של שותפות. הרגשה שיש לי כאן מקום לתת ולקבל. בלא זה, אם האחד בעיקר נותן והשני בעיקר לוקח - החברות תהפוך לנטל על הנותן ועלולה להתפרק, אלא אם כן הוא נהנה מכך שיש מי שמקבל ממנו, שאז זהו קשר הדומה לרב ותלמיד יותר מאשר לחברות אמיתית. לכן כאשר בחור מחפש הערכה, וכל שכן אהבה, מחבריו, הוא למעשה 'לוקח' מהם יותר ממה שהוא 'נותן', ולאנשים לא נח בחברתו. זהו נזק נוסף של רצון קיומי בהערכה חיצונית."

"וקשר בין איש לאשתו לא בא מהרגשה של שותפות?"

- "בתחילה כן. הבסיס של הקשר מתחיל כמו חברות, אך העמידה הנכונה שלו הוא של

איש ואשה? וכן, בן לאביו? מה ההבדלים בין הסוגים השונים?"

"נו..."

- "ממה שאמרתי בשיחה הקודמת ניתן היה להבין, שהאשה ניתנה לאדם כדי שיהיה מי שיאהב אותו. הרי לא טוב היות האדם לבדו, הוא בודד, ולכן 'אעשה לו עזר כנגדו'. מי שיאהב אותו וימלא את החסר הזה. נכון?"

"לא יודע, לא כך הבנתי את הדברים. אני הבנתי שאדם זקוק לחברה. לא דווקא מי שיאהב אותו."

- "מצויין! אני שמח לשמוע. כי כמו שאכן אמרת, זו האמת. האשה לא הובאה לאדם כדי שהבדידות שלו תיפתר על ידי שהיא תתן לו אהבה, אלא על ידי שהוא יתן לה אהבה. כלשון

הפסוק: 'ורבק באשתו!' וזה לעומת הקשר של האדם להוריו, מהם הוא מקבל. כלומר, בימי הילדות האדם דבוק בהוריו כמקבל, וכאשר הוא עוזב אותם, הוא מרגיש 'ילד קטן' כאשר הוא זקוק לקבל אהבה. מה שהוא זקוק לו כעת הוא למישהו שירצה לקבל ממנו את המילוי שלו, מישהו שירצה שהוא יאהב אותו. וכאן יש עוד מה להבחין בנושא שלנו. ההרגשה של האיש שהוא רצוי, שיש מי שרוצה לקבל ממנו את מה שחסר לו, זהו הרגש של הכבוד. מה שמחליף אצל האיש את הרצון באהבה שהיה לו כאשר היה ילד, הוא הרצון בכבוד. לכן ציוו חכמים על האשה שתהיה מכבדת את בעלה, ולעומת זאת על האיש ציוו גם שיאהב את אשתו (מכ"ס א"ט ט"ו ע"ג). כי הדרך לגרום לאיש את ההרגשה שתמלא אותו, שלא יהיה בודד, היא על ידי הכבוד. וכאשר האשה מכבדת את האיש היא גורמת לו לרצון לתת לה אהבה."

"מעניין מאוד... ואיך זה קשור לענייננו? ומה לגבי בחורים?"

מקבל. זהו משהו אחר. זה קשר מוכרח. כפשוטו. אמנם, כאשר הבן אוהב את אביו הוא גורם לאב להרגשה יחודית הנקראת 'נחת רוח'. זו הנאה שאינה צורך, אלא עונג בלבד."

"**ממש** מרתק. זו תשובה טובה. אך למעשה מכל מה שאמרת יוצא, שלכל איש ישנו הצורך בהערכה. זו צורת הבריאה! מדוע, אם כן, אתה מדבר על מי ש'זקוק להערכה' וכו' כעל אחד שיש לו בעיה? ומלבד זאת, מה גורם לאדם אחד שזקוק מאוד להערכה מאדם אחר - שלא יזדקק אליה כל כך?"

- "**לצער**י נילאץ לעצור כאן היום. התשובה לכך נעוצה בתשובה לשאלה ששאלת בשיחה הקודמת. אך עלינו לסכם ולסיים."
"**ככה** באמצע הנושא? חבל..."

- "**אכן**... נגענו בעז"ה בסוגי מערכות האהבה השונות על מאפייניהם השונים, ודייקנו בכל אחד מה צורתו הנכונה, כדי שלא לצפות להתמלאות באופן שאינו מתאים לקשר, ולמעשה יגרום לעגמת נפש ולהערכת הקשר. מטרתנו העיקרית כרגע בנידון הזה היא להבהיר את האופן המתאים של מילוי הצורך הנפשי של הבדידות על ידי החברות, בלא להיסחף לצורך בהערכה שקרית. בשיחה הבאה נמשיך מכאן בעז"ה להשיב על השאלות ששאלת, ולעבור הלאה להמשך. לצורך כך אשאל אותך שאלה, תשוב עליה במשך הזמן, כהכנה להמשך."

"**מה** השאלה?"

- "**ישנה** עוד מערכת קשר אותה לא הזכרנו. הקשר בינינו לבין ה' ית'. 'כי גם הוא מסוג האוהבים' כלשון המס"י (פק יט). על פי הכללים שראינו היום, איך תאפיין את הקשר הזה? א- בין כלל ישראל לה', ב- בין כל איש מישראל לה'. כרגע אני מתכוון לבחינת הקשר של האהבה ולא של היראה, שגם היא סוג של קשר אך בעל מאפיינים שונים מקשר האהבה. בסדר?"

"**בסדר** גמור. אתגרת אותי הפעם!"

- "**כן**... בהצלחה!"

משפיע ומקבל. מהות הקשר הוא בעמדה בה האיש 'נושא' את האשה, במובן מסוים 'כאשר ישא האומן את היונק'... כאשר היא זקוקה לו כנותן לה, והוא מקבל ממנה את זה שהיא מקבלת ממנו... אך עדיין ישנם תחומים רבים בחיים ששם הדברים יכולים להתנהל כמו בחברות או אפילו באופנים אחרים. אך לא נרחיב בזה. מה שכן, במה שמחוץ לקשר שביניהם, האיש אינו אמור להיות תלוי בכבוד שיקבל מאשתו, ובוודאי לא באהבה שהיא תתן לו."

"**טוב**, אז מה נשאר לנו? אהבת בן לאביו. זו שאלה ישנה שיש לי. במס"י (פק יט נגיין ה'טז) כתוב 'כאהבת הבן לאביו שהיא אהבה טבעית ממש **שטבעו** מכריחו וכופהו לזה'. זה נראה לי מוזר... יש לא מעט אנשים שלא אוהבים את ההורים שלהם..."

מהי אהבה?

- "**אתה** צודק. כדי לענות על השאלה הזו צריך לדייק את ההגדרה של 'אהבה'. מהו רגש האהבה? קל להרגיש זאת. זהו רגש של **תשוקה לקשר**. כמיהה לקרבה. ויש בזה שני צדדים. אם הקשר מתממש, ואכן ישנה קרבה - זהו תענוג גדול. 'אהבה בתענוגים'. ובמקרה שהקשר אינו יכול להתממש מסיבה כלשהי שאינה תלויה באחד הצדדים, אזי תתבטא האהבה ברגש של געגוע וכיסופים. אך אם הקשר אינו מתממש כקרבה בסיבת אחד הצדדים - אזי רגש האהבה עצמו עלול להפוך לכעס עצום ותרעומת נוראה, 'כי גדולה השנאה אשר שנאה מאהבה אשר אהבה'. 'עזה כמות אהבה' כאשר היא אינה באה לידי ביטוי כראוי. אך את הרצון עצמו לקשר אי אפשר לנתק. כי טבע הבן מכריח וכופה אותו להשתוקק לקשר של נעימות ותענוג עם האב."

"**איך** אתה מגדיר את זה, קבלה או נתינה?"

"**שאלה** יפה. זה משהו מיוחד. זו אהבה שאדם נותן לעצמו. אדם מוכרח לאהוב את אביו כדי שהוא עצמו יהיה רגוע. זו לא עמדה של משפיע ומקבל, שהבן משפיע אהבה לאביו והאב

נקודות חלוקה - קדושת ציון

קוראים נכבדים! אנו שמחים לבשר לכם על הקמתן של נקודות חלוקה ברחבי הארץ, בהן ניתן יהיה לקבל את העלון. כך כל מי שלא ראה את העלון בבית הכנסת ולא קיבל

אותו בדואר במניו או בכל דרך אחרת - יוכל לפנות למספרים הללו ולקבל אותו באזור מגוריו.

כל מי שרוצה לפתוח אצלו נקודת חלוקה מוזמן לשלוח למערכת את שם העיר והאזור בו הוא רוצה להקים נקודה ואת מספר הטלפון הזמין שלו. כמרכזן חנויות ספרים, קיוסקים וכיוצא בהם שרוצים לחלק מוזמנים ליצור קשר עם המערכת. להלן מוקדי החלוקה:

אלעד

בן זכאי 050-4141378
בן זכאי-רשב"י 054-4790007

יהודה ושומרון

עמנואל 058-3252025
קרית ארבע/חברון 054-6817531
שבי שומרון/רחלים 055-6609506
יצהר 052-6682229
כפר תפוח 053-7722722
בית אל 054-2206075

צפון

צפת 050-4130382
קרית אתא (מרכז) 052-7139520
טבריה 052-7127837

דרום

קרית גת 08-6887397
קרית מלאכי 058-6573433
יד בנימין 054-8088613

מרכז

ראשון לציון 052-7680494

קרית יערים (טלז סטון)

055-6770210

בני ברק

זכרון מאיר 053-3182860
עזרא ויז'ניץ 052-7628803

בית שמש

רמה א' 052-7645760
רמה ב' 052-7694342
רמה ג' 052-7681845
חפציבה 050-4176117

ביתר

גבעה A הרף היומי כף החיים 054-8539120
גבעה B 2 דרכי איש 052-7673629
גבעה B2 מוצפי 050-4162881
גבעה B שכונת התמר אזור הרב שך 053-3156745

מודיעין עיטית

קרית ספר 054-8481692
ברכפלד 052-7112750

ירושלים

העיר העתיקה 052-7178725
מרכז העיר / גאולה / מאה שערים 052-7148806
רחביה/שערי חסד 053-6237128
נחלאות 054-8442880
רוממה / קרית מטרסדורף (להשאיר הודעה) 052-7619815
קרית בעלז 052-7698832
בית וגן 053-3175073
רמת שלמה 02-5861025
רמות א 050-4141800
רמות ג 052-7167541
נוה יעקב 052-7625676
פסגת זאב 052-7137627
גבעת זאב 053-3113786
סנהדריה / פאג"י 053-3191618
שמואל הנביא / מעלות דפנה / בית ישראל 054-8401323
רמת אשכול 054-8431358
קרית יובל 050-4102503
קרית מנחם 050-3231577
קרית משה 050-4198117
גבעת שאול 058-3248468
הר-נוף 052-7681845
מבשרת ציון 054-5373574